

Nuorisovaltuusto osana kunta- päätöksentekoa

-Nuorten kokemuksia nuorisovaltuuston merkityksestä Porvoossa

Tomi Ahonen

Opinnäytetyö
Lokakuu 2022

Sosionomikoulutus
19ASO

TIIVISTELMÄ

Tampereen ammattikorkeakoulu
Sosionomin tutkinto-ohjelma

AHONEN, TOMI:

Nuorisovaltuusto osana kuntapäätöksentekoa
Nuorten kokemuksia nuorisovaltuuston merkityksestä Porvoossa

Opinnäytetyö 43 sivua
Lokakuu 2022

Opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää Porvoon nuorisovaltuuston nuorten kokemuksia omista mahdollisuuksistaan vaikuttaa kunnallisiin asioihin. Tavoitteena oli tuottaa tietoa Porvoon kaupungin aikuispäättäjille sekä nuorisopalveluille siitä, miten nuorisovaltuuston nuoret kokevat nuorisovaltuuston merkityksen kuntatason vaikuttamiseen ja millä tasolla nuorisovaltuuston kokema osallisuus on. Tutkimuskysymyksinä oli miten nuorisovaltuuston nuoret kokevat osallisuuden toteutumisen nuorisovaltuustossa, minkälainen nuorisovaltuusto on yksilön näkökulmasta ja minkälaiset vaikutusmahdollisuuden nuorisovaltuustolla on kunnassa nuorten mielestä. Yhteistyökumppanina opinnäytetyössä oli Porvoon kaupungin nuorisopalvelut ja sen kautta nuorisovaltuusto.

Vastauksia edellä mainittuihin kysymyksiin saatiin kahdella tunnin mittaisella ryhmäteemahaastattelulla, joissa haastateltiin Porvoon kaupungin nuorisovaltuuston jäseniä. Tutkimusprosessi eteni kevään 2022 aikana, alkaen lupien tiedustelusta ja päättyen toiseen haastatteluun ja siitä aineiston avaamiseen ja analysointiin.

Porvoon kaupungin nuorisovaltuusto koki mahdollisuutensa vaikuttaa melko hyvinä. Nuorisovaltuutetut olivat pääsääntöisesti tyytyväisiä siihen, miten heitä kuullaan. Kuitenkin yleisesti myös näennäisosallisuus nousi teemana keskustelujen kautta. Nuoriso oli kokenut Porvoon tasolla tulevansa kuulluksi, mutta huolet keskittyivät ehkä enemmän osallisuus- ja kuulemisrakenteisiin. Nuoret toivat esille haastatteluissa, että heidän vaikuttamismahdollisuutensa toteutuvat ympärillä olevien aikuisten ansiosta.

Nuorisovaltuustotoiminnasta pitäisi tehdä lakisääteisempää ja yhtenäisempää niin, että kaikilla nuorisovaltuustoilla olisi samanlaiset mahdollisuudet vaikuttaa nuoria koskeviin asioihin. Tällä hetkellä valtakunnalliset erot ovat melko suuria. Joissakin asioissa voi vaikuttaa ja joissakin ei. Äänestysikärajan laskeminen tai mahdollisuus kansalaisaloitteiden tekemiseen tai niistä äänestämiseen myös alaikäisenä olisivat valtakunnallisia keinoja vaikuttaa nuorten osallisuuteen. Eri-laisten ihannedemokratiamuotojen avulla nuorille voitaisiin opettaa erilaisia tapoja vaikuttaa ja tätä kautta myös kannustaa ja ohjata nuorisovaltuustoja omaehtoisempaan päätöksentekoon. Näin nuorten riippuvuus aikuisista päätöksentekijöistä ei välttämättä olisi enää yhtä vahvaa kuin se on ollut.

Asiasanat: osallisuus, nuorisovaltuusto, nuorisotyö, näennäisosallisuus

ABSTRACT

Tampereen ammattikorkeakoulu
Tampere University of Applied Sciences
Degree Programme in Social Services

AHONEN, TOMI:

Youth Council as Part of Municipal Decision Making

Youth Council Experiences of the Importance of the Youth Council in Porvoo

Bachelor's thesis 43 pages

October 2022

The purpose of the thesis was to gather information from youth council about their experiences of participation and from municipal decision making. The aim was to gather information for the youth services of Porvoo about how the youth council feels about participation and how the youth council can affect decision making.

The study was qualitative in nature and based on interviews with members of the youth council of Porvoo. The data were collected through group theme interviews.

The sample consisted of two interviews with 15 participants in each interview. Some of the interviewed youth council participants changed between the interviews.

The results revealed that the youth council of Porvoo was content with their chances to affect and participate in municipal decision making. Also, there was some concern about apparent participation and about how the adults around make the impact on the chance to affect municipal matters.

Overall, the study suggested that participation of the young people in activities such as the youth council could be more statutory, for example lowering the voting age or the possibility to start citizens' initiatives or to vote on them also as a minor. Also, with the different forms of ideal democracy, people could be taught different ways to influence decision making and through this encourage and guide youth councils to more autonomous decision-making.

Key words: participation, youth council, youth work, apparent participation

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	5
2	OPINNÄYTETYÖN TAUSTA	6
	2.1. Opinnäytetyön lähtökohdat	6
	2.2. Tarkoitus, tavoite ja tutkimuskysymykset	6
3	NUORISOTYÖ	7
4	NUORTEN OSALLISUUS	9
5	DEMOKRATIAN MUODOT	13
	5.1. Edustuksellinen demokratia	13
	5.2. Suora demokratia	14
	5.3. Osallistuva demokratia	15
	5.4. Deliberatiivinen demokratia	15
	5.5. Vastademokratia	16
6	DEMOKRATIAKASVATUS	18
7	NUORISOVALTUUSTOSELVITYS	20
8	TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	22
	8.1. Ryhmäteemahaastattelu	22
	8.2. Aineistonhankinta	24
	8.2.1 Ennen haastattelua	24
	8.2.2 Haastattelun aikana	24
	8.2.3 Aineiston analyysi	25
9	TUTKIMUKSEN TULOKSET	26
	9.1. Osallisuus ja näennäisosallisuus	26
	9.1.1 Koettu osallisuus	26
	9.1.2 Koettu näennäisosallisuus	27
	9.1.3 Riippuvaisuus aikuisista	28
	9.2. Nuorisovaltuusto yksilön näkökulmasta	30
	9.3. Konkreettiset keinot vaikuttaa	31
	9.4. Nuorisovaltuustoselvitys ja Porvoon nuorisovaltuusto	32
10	JOHTOPÄÄTÖKSET	34
11	POHDINTA	38
	11.1. Eettisyys ja luotettavuus	38
	11.2. Opinnäytetyöprosessi ja jatkotutkimusmahdollisuudet	39
	LÄHTEET	41

1 JOHDANTO

Nuorista puhuttaessa ei voi olla korostamatta osallisuuden merkitystä. Osallisuuden tukemisella voi olla merkittäviä vaikutuksia nuorten kuulluksi tulemisen tunteelle. Yhteiskunnassa moni sosiaalinen ongelma on joko syytä tai seurausta puutteellisesta osallisuuden tunteesta tai kokonaan puuttuvasta osallisuudesta. Osallisuuden edistäminen onkin nostettu osaksi Euroopan unionin sekä Sanna Marinin hallituksen tavoitteita. Osallisuuden edistäminen on keino torjua köyhyyttä, ehkäistä syrjäytymistä ja vähentää eriarvoisuutta. Yhteiskunta on lainsäädännöllään määrännyt tietynlaisia keinoja siihen, että nuoria kuultaisiin kunnissa tarpeeksi. Tähän perustuu esimerkiksi nuorisovaltuusto, jolla on tärkeä rooli olla antamassa ääni kuntien nuorille. Kuinka vakavasti nuoret otetaan kunnallisessa päätöksenteossa. Kuullaanko, mutta ei kuunnella? Ymmärretäänkö, mutta ei ole halua toimia? Sanotaanko tärkeäksi, mutta vedotaan resursseihin ja tyrmätään tarkemmin asiaa suunnittelematta ja kuulematta?

Nuorista puhuttaessa usein nousee esiin, että nuorissa on tulevaisuus. Tämä on täysin totta, mutta tarkoitetaanko tällä mitään? Osallisuutta korostetaan nykyään jokaisen asiakasryhmän kanssa, mutta miksi osallisuuden korostaminen nuorisotyössä on erityisen tärkeää? Osallisuutta ajatellessa nuorisovaltuustojen roolin tulisi olla kasvava ja esimerkiksi erilaiset lapsivaikutusten arvioinnit ja muut ennakoarvioinnit tarvitsevat nuorisovaltuustojen ja lasten parlamenttien kaltaisia forumeja.

Opinnäytetyöni käsittelee Porvoon kaupungin nuorisovaltuuston kokemuksia yhteiskunnallisesta osallisuudesta. Tutkimusmenetelmänä käytetään ryhmäteema-haastatteluja, joita suoritetaan kahdessa nuorisovaltuuston kokouksessa. Työssä käydään myös läpi nuorisotyön kenttää, nuorten osallisuutta ja sen haasteita, kuten näennäisosallisuutta. Demokratian ihannemuotoja sekä demokratiakasvatusta osana nuorisotyötä

2 OPINNÄYTETYÖN TAUSTA

2.1. Opinnäytetyön lähtökohdat

Nuorten osallisuus on noussut itselleni todella tärkeäksi aiheeksi. Olen saanut työkokemukseni nuorisotyöstä, jossa olen toiminut useammalla kunnalla nuorisotyöntekijänä. Tiedän myös kuntia, joissa tilanne oli sen kaltainen, että nuorilta kysyttiin useasti mielipiteitä, mutta nämä mielipiteet eivät todellisuudessa johtaneet mihinkään, tai jos johtivat niin erittäin harvoin. Tämä sai itseni pohtimaan ja hieman turhautumaan asioihin. Pohdin, että miksi nuorilta ylipäätään kysytään, jos kaikki on jo päätetty valmiiksi. Tällöin mieleeni tuli näennäisosallisuuden käsite. Näennäisosallisuus nousi ajatuksiin ja käsitteenä siinä kohtaa, kun pohdin, että kysytäänkö nuorilta sen takia, että pitää kysyä vai onko todellisuudessa näillä kysymyksillä suurempaa tarkoitusta.

2.2. Tarkoitus, tavoite ja tutkimuskysymykset

Opinnäytetyön tarkoituksena on selvittää nuorisovaltuuston nuorten mielipide siitä, että miten Porvoossa voi vaikuttaa kunnallisiin asioihin nuorena henkilönä. Miten nuoria kuullaan vai kuullaanko ollenkaan. Kokeeko nuorisovaltuuston nuoret nuorten osallisuuden todellisena vai koetaanko näennäisosallisuutta. Vertaan myös haastatteluni pohjalta nuorisovaltuuston keskustelemissä asioita nuorisovaltuustonselvityksen teemoihin ja siihen miten Porvoossa koetaan selvityksen tuomia asioita.

Opinnäytetyön tavoitteena on tuottaa tietoa Porvoon kaupungin aikuispäättäjille sekä nuorisopalveluille siitä, miten nuorisovaltuuston nuoret kokevat nuorisovaltuuston ja nuorten kuulemisen varmistumisen Porvoossa. Tietoa voidaan hyödyntää esimerkiksi nuorten kuulemisen varmistamisessa ja kehittämisessä.

1. Miten nuorisovaltuutetut kokevat osallisuuden toteutuvan nuorisovaltuustossa?
2. Minkälainen on nuorisovaltuusto yksilön näkökulmasta?
3. Miten nuoret kokevat nuorisovaltuuston vaikuttamismahdollisuudet kunnassa?

3 NUORISOTYÖ

Nuorisotyöllä tarkoitan nuorisolain mukaista nuorten kasvun, itsenäistymisen ja osallisuuden tukemista yhteiskunnassa, jossa kunnilla on vastuu luoda edellytykset nuorisotyölle ja -toiminnalle. Nuorille tulee siis järjestää palveluja ja tiloja sekä tukea nuorten kansalaistoimintaa (1285/2016). Nuorisotyö on nuorten kanssa tehtävää tavoitteellista työtä. Nuorisotyötä tekevät kunnat, seurakunnat, urheilujoukkueet, järjestöt ja monet muut.

Nuorisotyön erityispiirteenä voidaan pitää sen monimuotoisuutta. Eri nuoret ovat erilaisissa elämäntilanteissa ja sosiaalisissa ympäristöissä mikä muokkaa nuorisotyön painotuksia. Nuorisotyön suurena päämääränä voidaankin pitää kiinnittymistä lähiympäristöön tukemalla nuoren kasvua ja kehitystä sekä tilanteita yksilöllisesti. Nuoret kohdataan yksilöinä sekä tuetaan positiivista minäkuva. Parhaimmillaan nuorisotyössä vahvistetaan nuoren itsetuntoa, itsetuntemusta ja taitoa ilmaista itseään. Nuorisotyössä vahvistetaan kykyä ja mahdollisuutta toimia ryhmässä sekä vahvistaa yhteistyötä nuorten sukupolven ja vanhempien sukupolvien välillä. Yleisempää nuorisotyössä on se, että nuorisotyöntekijät ovat niitä henkilöitä, jotka tuovat nuorten näkökulmia päätöksentekoon sekä nuorten olosuhteisiin alueittain muun muassa osallistamalla nuoria koskevien asioiden ja palvelujen suunnitteluun. (Djupsund, Kiilakoski & Kinnunen 2015, 61). Nuorisotyössä mielestäni erityisen tärkeää on antaa jokaiselle nuorelle tasavertaiset mahdollisuudet osallistua, sekä toimia palveluna, jolla ei ole kynnystä lainkaan, sekä kasvattaa ja opettaa nuorista vastuullisia, omat oikeutensa ja velvollisuutensa tuntevia nuoria aikuisia.

Nuoruutta pidetään kaiken muun myllerryksen lisänä erityisenä ikävaiheena, jolloin yleensä rakentuu ihmisen ja yhteiskunnan välinen suhde. Toisin kuin esimerkiksi koulumaailmassa on nuorisotyön ydin ja perusta sen vapaaehtoisuus. Nuorisotilat ja muu nuorisotyö toimii nuorten vapaa-ajalla, ja mikään ei velvoita nuoria olemaan toiminnassa. Tässä piilee nuorisotyön vahvuus ja heikkous. Vahvuus on se, että nuorisotiloille tulevat nuoret ovat pääsääntöisesti motivoituneita keskustelemaan ja hakemaan sosiaalista kontaktia. Heikkous on tietysti päinvastainen

eli, koska toiminta on vapaaehtoista jää myös moni todellisessa tarpeessa oleva nuori ilman matalan kynnyksen tukea.

On erityisen tärkeää työntekijöiden kohdalla huomata, että nuoret pääsisivät itse olemaan toimijana, eikä toiminnan kohteena. Tässä nuorisotyöntekijällä on iso vastuu muistaa, että tekeekö työtä itselleen, kunnalle, vai nuorille. Nuorisotyössä osallisuuden vahvistamiseen liittyy erityisesti tunne myös nuorten omaidentiteetin sekä itsetunnon kohentamisesta. Kun pystyy vaikuttamaan joko henkilökohtaisiin, ryhmäkohtaisiin, alueellisiin tai jopa valtakunnallisiin asioihin, vahvistaa se ihmisen toimijuutta. Toimijuus on tahtoa, kykyä ja mahdollisuuksia tehdä valintoja. (Nivala & Ryyänen 2019, Luku 3).

Nuorisolaki määrittää myös tavoitteiksi esimerkiksi nuorten osallisuuden ja vaikuttamismahdollisuuksien edistämisen, sekä edistää kykyä toimia yhteiskunnassa. Kunnan vastuulla on paikallisten nuorisotyön- ja politiikan edellytyksien luonti luomalla esimerkiksi nuorisolle suunnattuja palveluja ja tukemalla nuorten kansalaistoimintaa. Erityisen tärkeäksi kunnallisen päätöksenteon ja nuorten kuulemisen kannalta nousee 24§, joka määrittelee sen, että nuoria tulisi kuulla heitä koskevissa asioissa sekä sen, että nuorilla tulisi olla mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa paikallisiin, alueellisiin ja valtakunnallisiin nuorisotyötä ja politiikkaa koskevien asioiden käsittelyyn (Nuorisolaki 21.12.2016/1285.)

Kaikessa nuorisotyössä tulee myös toki aina muistaa, että nuorten kanssa tehtävä työ on riippuvaa aina yksilöstä. Kaikille nuorille ei esimerkiksi sovi vaikkapa nuorisovaltuuston kaltainen toiminta, jolloin täytyy ajatella muita keinoja yhteiskunnallisen osallisuuden toteuttamiseen.

4 NUORTEN OSALLISUUS

Osallisuudella tarkoitetaan opinnäytetyössäni nuorten kokemusta yhteiskunnallisen osallisuuden mahdollisuudesta. Tärkeää yhteiskunnallisen toimijuuden kehittymiselle on, että nuoret saisivat ajaa heille tärkeitä asioita, sekä saada tunteen siitä, että nuorten mielipide on tärkeä, arvostettu ja, että sitä kunnioitetaan. (Nivala & Ryyänen 2019, Luku 7.) Tavoittelemisen arvoista onkin, että nuorisotyöntekijöiden ei tarvitsisi toimia nuorten puolesta puhujana vaan nuoret saisivat itse edustaa itseään. Osallisuuden tulisi olla osa nuorten arkea eikä aikuisten ”hyvää hyvyttä” mahdollistama kokonaisuus. (Nuoret ja osallisuus – Osallisuusrakenteet.) Tietysti on ymmärrettävä aikuisuuden ja päätöksenteon vastuu. Nuoria ei voi itsekseen ottaa tekemään isoja ja vastuullisia päätöksiä. Korostankin, että nuoria tulisi kuulla ja huomioida enemmän päätöksenteossa niin, että nuoret saisivat edes itse päättää sen, että mikä heille on tärkeää ja merkityksellistä.

Kriittisesti ajateltuna nuorten osallisuus saattaa vääristää sitä ajatusta, että millainen on ihanteellinen osallistuva ja osallinen nuori. (Paakkunainen & Mykkänen 2021, 34.) Osallisuus on muuttunut lähtökohtana jo suunnittelua ja toimintaa ohjaavaksi itseisarvoksi (Paakkunainen & Mykkänen 2021, 36.) Suomessa osallisuuden mallia kuvataan ylhäältä – alaspäin eteneväksi eli tällöin esimerkiksi nuorisovaltuustot ja lasten parlamentit ainoastaan täydentävät edustuksellista demokratiaa, eli osallistuminen tapahtuu aikuisten säätämässä puitteissa, aikuisten säätämänä aikana ja aikuisten edellyttämällä poliittisella työllä. (Paakkunainen & Mykkänen 2021, 43). Lasten ja nuorten osallisuuden kritiikki perustuvat siihen, että osa asioista vaatii vahvaa asiantuntijatietoa, jota kokemustieto ei korvaa täysin. (Paakkunainen & Mykkänen 2021, 46.)

Yhtenä näkökulmana on myös se, että nuorisovaltuuston ja lasten parlamentin kaltaisiin osallisuustoimiin hakeutuu lapsia ja nuoria, joilla on jo valmiiksi sosiaalista pääomaa, jolloin väitetään, että osallisuus valikoituu vain tiettyjen oikeudeksi. (Paakkunainen & Mykkänen 2021, 48.) Tässä kohtaa korostuu se, että miten nuoret esimerkiksi nuorisovaltuustoissa pystyvät muokkaamaan ajatuksensa niin, että heidän tehtävänä on edustaa kaikkia nuoria eikä pelkästään

itseään tai oman kasvuympäristön nuoria. Isona vastuuna on se, että kaikkien kunnan nuorten tulisi saada tämän pienen vaikuttajaryhmän kautta äänensä kuuluviin. Monessa kunnassa ongelmaksi muodostuu osallistaminen niin, että nuoret pääsevät kuuntelemaan päätöksentekoa, mutta eivät esimerkiksi omaa puheoikeutta lautakunnassa, tällöin nuorta osallistetaan päätöksenteon näkemiin, mutta ei kuulluksi tulemiseen. Tällöin nuoret ovat mukana vain siksi, että voidaan sanoa nuorten olevan mukana eikä siksi, että haluttaisiin nuorten avulla kyseenalaistaa käytänteitä. (Paakkunainen & Mykkänen 2021, 55).

Osallisuuden ei tulisi olla sitä, että kuntapäättäjät tai poliitikot kehittelevät keskenään kuntalaisia aktivoivia osallisuustoimia, joihin esimerkiksi nuoret voivat osallistua, jonka jälkeen samat henkilöt keskenään onnittelevat toisiaan. Osallisuuden tulisi olla niin syvällä rakenteessa, että ihminen olisi aktiivinen ja täysivaltainen henkilö omaehtoisessa poliittisessa toiminnassa. Pahimmillaan esimerkiksi kuntalaiset ovat karrikoidusti poliitikkojen ja päättäjien alamaisia, jotka tarvittaessa kysyttäessä tulevat kertomaan asioista yhteiskunnallisen osallisuuden nimissä. (Allianssi ry 2020, 25:34). Osallisuus käsitteen löysät rajat ovat olleet myötävaikuttamassa näennäisosallisuuteen. (Gretschel & Kiilakoski 2012, 15.) Osallisuuden uhkana nuorten kanssa on myös se, että osallisuutta käytetään kovin kapeasti, jolloin nuorten tulee asettaa itsensä koviin pieneen muottiin voidakseen vaikuttaa yhteisössä hyväksytyillä tavoilla. Tällaisessa tilanteessa osallisuutta edistetään niin, että nuori menee niin sanottuun kyseenalaistamattomaan ja ihannekansalaisen malliin sopivaksi (Gretschel & Kiilakoski 2012, 253). Monet nuoriin kohdistuvat osallistamistoimenpiteet vaikuttavat enemmän kontrolloivilta, kuin osallisuutta vahvistavilta, osallisuuden ja osallistumisen ollessa päämäärä, päättäjien haastaminen ja poliittisiin päätöksiin vaikuttaminen jää toisarvoiseksi. Omaehtoinen poliittinen toimijuus ja todellinen mahdollisuus vaikuttaa tulisi olla ensisijaista eikä se, että nuoret pääsevät osallistumaan auktoriteettien määrittelemissä puitteissa. (Nuorisotutkimusseura ry, 4). Eri lakien mukaan nuoria tulisi kuulla päätöksenteossa, mutta mikäli haluaa kokonaisvaltaisesti tukea nuorten osallisuutta, tulee nuoria kuunnella nimenomaan arjessa (Osallisuuden osaamiskeskus 8.)

Opinkirjo kehittämiskeskus, Nuorten akatemian, Koordinaatin, ja Nuva ry:n kanssa rakentama nuoretjaosallisuus.fi sivusto on nostanut ylös nuorten

osallisuuden laatukriteeristöä. Laatukriteerit voidaan jakaa neljään kokonaisuuteen; nuorten kokemukseen osallisuudesta, nuoret yhteisön voimavarana, nuorten mahdollisuudet vaikuttaa ja nuorten osallisuuden edellytysten luominen kuntatasolla. (Nuoret ja osallisuus – Osallisuuden laatukriteerit.) Tärkeitä kohtia opinnäytetyötäni ajatellen on seuraavat kriteerit; Nuorten osallisuuden tulisi olla tarkoituksenmukaista niin, että nuorten osallisuuden huomioiminen on oikeasti osana prosessia eikä niin, että kysytään nuorten mielipidettä ilman suurempaa aikomusta toteuttaa nuorten ideoita. Tätä kutsutaan näennäisosallisuudeksi. (Nuoret ja osallisuus – Osallisuuden tarkoituksenmukaisuus.) Nuorten tulisi saada olla vaikuttamassa asioihin, joita he todella kokevat merkityksellisinä, eikä aikuisten tule päättää sitä nuorten puolesta, että mitkä asiat nuoret kokevat tai saisi kokea merkityksellisinä. (Nuoret ja osallisuus – Osallisuuden merkityksellisyys.) Osallisuuden rakenteita tulisi pystyä muokkaamaan niin, että nuoret kuultaisiin aidosti ja, että nuorten kokemus olisi samassa asemassa kuin aikuisten kokemukset.

Nuorisovaltuustolla tarkoitetaan kuntalain 26§ mukaista kuntien asettamaa keinoa varmistaa nuorten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuus kunnassa. Nuorisovaltuustoille tulee antaa mahdollisuus vaikuttaa kaikkeen kunnan toimialojen suunnitteluun, valmisteluun, toteuttamiseen ja seurantaan. Nuorisovaltuustot edustavat kunnan nuoria päätöksenteossa ja suurimpana tehtävänä on tuoda nuorten ääni kuuluviin, ottamalla kantaa ajankohtaisiin asioihin, tehdä aloitteita ja kannanottoja. Nuorten äänellä tarkoitetaan sitä, että päätöksenteossa kuultaisiin nuorten mielipiteitä ja, että nämä mielipiteet otetaan vakavasti. Parhaassa tapauksessa nuorisovaltuusto edistää vuoropuhelua nuorten ja päättäjien välillä sekä ottaa nuoria aidosti mukaan yhteiseen päätöksentekoprosessiin. Kuntalain mukaan kuntien tulisi huolehtia nuorisovaltuuston edellytyksistä toimia, kuten auttaa kokousjärjestelyissä ja järjestää ohjaamista. Nuorisovaltuutetut voivat vaikuttaa kuntien lautakunnissa ja muissa tärkeissä toimielimissä. Parhaimmillaan nuorisovaltuutetuilla on puhe- ja läsnäolo-oikeus lautakunnissa sekä yleisesti kunnanhallituksessa. (NUVA ry n.d.). Nuorisovaltuusto tai muu vastaava vaikuttajaryhmä tulisi ottaa mukaan lasten ja nuorten osallistumisen ja kuulemisen kehittämiseen. (Kuntalaki 10.4.2015/410.) Nuorisovaltuustolla on suuria merkityksiä nuorten osallisuudelle. Nuorten osallisuus on tärkeää myös siksi,

että nuoret ovat oman arkensa ja elämänpiirinsä asiantuntijoita. (Osallisuuden osaamiskeskus 3.)

Tulee huomioida, että toimivatko nuorisovaltuustot ainoastaan jäljittelemällä aikuisten toimintamalleja ja täydentävätkö ne ainoastaan päätöksenteko järjestelmän edustuksellisuutta. Nuorisovaltuustojen ei välttämättä tarvitsisi toimia samanlaisella rakenteella kuin kunnan viralliset päätöksenteko organisaatiot. Nuorisovaltuustojen tulisi antaa toimia nuorten hyväksi katsomilla tavoilla ja tarvittaessa myös kyseenalaistaa päätöksentekojärjestelmää, ilman aikuisten puuttamista. Päätöksenteko järjestelmän edustuksellisuuden täydentämisellä tarkoitetaan, että nuorisovaltuuston kaltaisilla instansseilla tulisi olla muutakin merkitystä kuin se, että lain mukaan tulee kysyä mielipidettä. Parhaimmillaan nuorisovaltuustot voivat tuoda nuorten ja lasten ajatuksia mukaan päätöksentekoon ja näin ollen edistää kaikkien nuorten kuulemista.

Nuorten kunnallisilla vaikuttamismahdollisuuksilla saattaa olla myös odottamattomia ja kauaskantoisia seurauksia. Haluavatko nuoret asua tulevaisuudessa aikuisena kunnassa, jossa heidän ääntään on toistuvasti vaiennettu vai kunnassa, jossa nuoret ovat päässeet rakentamaan yhdessä aikuisten kanssa esimerkiksi kulkuyhteyksiä tai palveluverkkoa. Nuorten kuulemisella saattaa olla vaikutuksia tätä kautta myös kunnan elinvoimalle. (Osallisuuden osaamiskeskus 4). Nuoria tulisi kuulla laaja-alaisesti, jotta esimerkiksi palveluita voidaan tuottaa muun muassa syrjemmässä oleville nuorille. (Allianssi ry 2020.)

Yhteiskunta- ja päätöksentekorakenteeseen on myös tulevaisuudessa luvassa muutoksia. Keväällä 2022 oli aluevaalit, joissa valittiin hyvinvointialueelle aluehallitus. Aluehallitus tulee päättämään hyvinvointialueen lakisääteisistä tehtävistä, jotka ovat toiminnan alkaessa sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut sekä pelastustoimen järjestäminen. Hyvinvointialueen asukkailla ja palveluiden käyttäjillä tulee olla myös oikeus osallistua ja vaikuttaa. Yksi hyvinvointialueen vaikuttamiselimistä tulisi olla aluehallituksen asettama nuorten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien varmistamiseksi hyvinvointialueen oma nuorisovaltuusto tai muu vastaava nuorten vaikuttajaryhmä. (Soteuudistus n.d).

5 DEMOKRATIAN MUODOT

Poliittisen ja yhteiskunnallisen vaikuttamisen kapeat raamit vaikuttavat siihen, että poliittinen vaikuttaminen nähdään useasti kytkeytyvän suoriin poliittisiin instituutioihin ja esimerkiksi eduskuntaan ja äänestämiseen. Olisi hyvä tunnistaa se, että monet arkipäivän teot ovat luonteeltaan poliittisia eikä poliittisen toimijuuden nuorten kanssa tulisi rajoittua ainoastaan nuorisovaltuustoille. Nuorten suosimat epäviralliset keinot vaikuttaa asioihin saavat osakseen väheksyntää, joten nuorten poliittinen vaikuttaminen myös koetaan kapeana ja nuoret liian helposti jaetaan aktiivisiin ja passiivisiin nuoriin. (Nuorisotutkimusseura ry, 3).

Sananmukaisesti demokratia tarkoittaa kansan valtaa, joka tulee kreikan sanoista demos (kansa) ja kratos (valta). Suomessa demokratia on pääosin edustuksellista, jolloin kansalaiset valitsevat keskuudestaan johtajiston päättämään asioistaan. (Opetushallitus – 2007). Demokratia on tapa järjestää yhteisiä asioita, mutta sitä voidaan kuvata myös eräänlaiseksi poliittiseksi ihanteeksi ja kasvatukselliseksi lähtökohdaksi. (Gretschel & Kiilakoski 2012, 35.) Demokratiamuotoja on erilaisia, jonka alla kansalainen saa erilaisen roolin suhteessa päätöksentekoon ja yhteisten asioiden hoitamiseen. Demokratiakäsityksiä on edustuksellinen demokratia, suora demokratia, osallistuva demokratia, deliberatiivinen demokratia ja vastademokratia. Edellä mainitut ovat ihannedemokratian muotoja, mutta tämänhetkinen yhteiskunta pyörii jossakin kansanvallan, autoritäärisen hallinnon ja asiantuntijavallan välikoissa. (Alhanen 2016, 207.)

5.1. Edustuksellinen demokratia

Edustuksellisessa demokratiassa kansalaiset valitsevat joukostaan johtajiston edustamaan asioitaan. Edustuksellisessa demokratiassa kuka tahansa tietyt ominaisuudet täyttävä voi äänestää itselleen edustajan tai vaihtoehtoisesti asettua itse ehdolle, jolloin hän vaihtaa roolia kansalaisesta päättäjäksi. Valitut edustajat tekevät päätökset ja johtavat prosesseja. (Gretschel & Kiilakoski 2012, 42). Tämä on omalla tavallaan problemaattinen, johtuen siitä, että äänestämisen ikäraja on 18-vuotta, jolloin lapsilla ja nuorilla ei ole oikeutta äänestää, mikä tekee heistä poliittisesti vajaavaltaisia. (Gretschel & Kiilakoski 2012, 45.) Edustuksellisen

demokratian problematiikkaa on esimerkiksi se, että etenkin nuorten ja nuorten aikuisten osuus äänestysaktiivisuudesta on melko vaatimatonta. Viimeisimmässä vuonna 2021 järjestetyissä kuntavaaleissa oli koko maassa 18–19-vuotiaiden osalta 39,1% ja 20–24-vuotiaissa 34%. Tämä tarkoittaa, että suhteessa ikäryhmittäin pienimmät äänestysprosentit tuli nuorilta (SVT kunnallisvaalit 2021). Tämä käytännössä voi heijastua siten, että valittujen kunnanvaltuutettujen keski-ikä oli samoissa vaaleissa 50,8 vuotta. (SVT kunnallisvaltuutetut 2021.) Tärkeäksi asiaksi nousee nuorten äänestysaktiivisuus ja nimenomaan tätä kautta poliittisen vaikuttamisen kiinnostavuuteen panostaminen. Nuorisovaltuusto on tekemässä tätä työtä tulevien päätöksentekijöiden ja äänestäjien osalta. Esimerkiksi nuorisovaltuusto on myös edustuksellista demokratiaa. Nuorisovaltuuston jäsenet valitaan muiden nuorten toimesta edustamaan nuoria.

5.2. Suora demokratia

Suoralla demokratialla tarkoitetaan, että jokainen kansalainen voi vaikuttaa päätöksiin. Eli voi tehdä kansalaisaloitteita ja osallistua kansanäänestyksiin. Tällaisissa tilanteissa kansalaisille annetaan mahdollisuus vaikuttaa asioihin suoraan. Suoran demokratian problematiikka on samankaltaista, kuin edustuksellisen demokratian, eli muun muassa kansanäänestyksessä eivät voi äänestää kaikki kuntalaiset, kuten alaikäiset henkilöt. Kansanäänestykset eivät aina välttämättä vaikuta päätöksiin, vaan ovat lähinnä suuntaa antavia. Lopullisen päätöksen tekee kuitenkin esimerkiksi kuntatasolla edustuksellisen demokratian valitsema valtuusto. (Gretschel & Kiilakoski 2012, 50). Kuntalaisaloitteen voi tehdä kuka vain kunnan jäsen, myös alle 18-vuotiaat, mikä on tietysti positiivinen asia nuorten vaikuttamisen kannalta. Kuntalaisaloitteen voi tehdä yksittäisten henkilöiden lisäksi myös esimerkiksi lapsista ja nuorista kootut ryhmät, kuten nuorisovaltuustot tai lasten parlamentit. Valtakunnallisella tasolla asia on hieman monimutkaisempi ja esimerkiksi kansalaisaloitetta voi tehdä ainoastaan äänioikeutettu Suomen kansalainen eli 18-vuotta täyttänyt suomalainen. Sama asia koskee myös aloitteen kannattamista. (Kansalaisaloite).

5.3. Osallistuva demokratia

Osallistuva demokratia korostaa sitä, että demokratia on liian tärkeä asia jätettäväksi pelkästään poliitikkojen hoidettavaksi. Osallistuvan demokratian tavoitteena on vahvistaa jokaisen asemaa ja välttää vallan epätasaista jakautumista. Äänestäminen on vain yksi tapa vaikuttaa, jonka lisäksi demokratian tulisi olla keskusteluissa ja toiminnassa siten, että se näkyy arjen teoissa ja osallistumisena itseä ja yhteisesti koskeviin asioihin vaikuttamisena. Osallistuvaan demokratiaan yhdistyy useasti kasvattajan rooli, koska demokratiaa luodaan uudelleen päivittäin tapahtuvissa arjen teoissa ja demokraattiseen toimintaan kasvetaan eri toimintaympäristöissä. Osallistuvan demokratian tukemiseksi kuntiin on luotu erilaisia kuulemistilaisuuksia ja vaikuttamiskanavia, kuten nuorten ja lasten osalta esimerkiksi lasten parlamentit ja nuorisovaltuustot. (Gretschel & Kiilakoski 2012, 58–59). Eräs osallistuvan demokratian muoto, jota myös joissain kunnissa käytetään, on osallistava budjetointi. Osallistavalla budjetoinnilla tarkoitetaan toimintatapaa, jossa kunnan asukailta pyydetään tietyn teeman ympärille käymään keskustelua, suunnittelemaan ja mukaan päätöksentekoon yhteisten verovarojen käytöstä. (Kuntaliitto, 2017.)

Osallistuvan demokratian problematiikkana voidaan lasten ja nuorten osalta ainakin pitää sitä, että on melko pitkälle aikuisten asennemaailmasta kiinni, miten kuulemista ja kuuntelemista järjestetään. Nuorisovaltuustoissa korostuu tasapuolinen aktiivisuus, eli se, että nuoria tulisi olla tasaisesti myös heikommassa asemassa olevien puolelta, jolloin osallistumisen tulisi olla tasavertaisesti mahdollista kaikille. (Gretschel & Kiilakoski 2012, 71–72).

5.4. Deliberatiivinen demokratia

Deliberatiivisella demokratiolla tarkoitetaan julkista harkintaa ja keskustelua korostavaa demokratiaa. Tämän kaltaiseen demokratiaan kuuluu keskustelu, omien näkökantojen koetteleminen ja perustelemine ihmisille, jotka edustavat eri mielipidettä. Keskustelun merkitys ja parhaat argumentit ratkaisevat enemmän kuin voima tai vaikutusvalta. Osallistuminen yhteiseen julkiseen keskusteluun tärkeää,

ettei yhteisiä asioita suunnitella salamyhkäisesti vaan päätös rakentuu jaetun yhteisen käsityksen mukaan. (Gretschel & Kiilakoski 2012, 76–77).

Ihannetilanteessa kansalainen osallistuu julkiseen keskusteluun, jossa perustelee kantansa ja tuottaa yhteistä näkemystä yhteiskunnasta. Päätökset ja lait perustellaan niin, että ne ovat ymmärrettäviä ja niistä käydään keskustelua (Gretschel & Kiilakoski 2012, 44).

Erilaiset kansalaisraadit ja kansalaispaneelit ovat deliberatiivista demokratiaa. Tätä on Porvoossa tehty nuorisotyön osalta esimerkiksi tiedustelemalla nuorten mielipiteitä ja kokoamalla nuoria keskustelemaan erilaisten asioiden ympärille sekä järjestämällä jalkautuvia kyselyjä nuorille erilaisten teemojen ympäriltä.

5.5. Vastademokratia

Vastademokratialla tarkoitetaan poliittista kulttuuria, jossa päättäjien toiminta saa kansalaisten tai kansalaisryhmien epäluottamuksen heräämään ja kanavoitumaan poliittiseksi toiminnaksi. Vastademokratian keinoja on esimerkiksi mielenosoitukset, verkkokirjoitukset, sosiaalisen median toiminta, lailliset ja laittoman aktivismin keinot. Vastademokratian käsitteellä korostetaan sitä, että demokraattista toimintaa on myös siellä, missä ei osallistuta toimintoihin perinteisillä tavoilla, vaan pyritään vaikuttamaan asioihin ulkopuolelta, valvovasta roolista. (Gretschel & Kiilakoski 2012, 81). Vastademokratia ei kuitenkaan ole demokratian vastaisuutta vaan nimenomaan kansalaistoimintaa, joka vahvistaa demokratian elinvoimaisuutta. (Nivala & Ryyänen 2019, Luku 7.)

Vastademokratiaa on myös esimerkiksi erilaiset mielenilmaukset ja protestit. Suuremmaksi osaksi nuorten järjestämiä vastademokratian muotoja on esimerkiksi Kanuuna verkoston Kanuunan Muuttuvan maailman torin Nuoret, demokratia ja nuorisotyö-verkkoseminaarissa nuorisotutkimusseuran erikoistutkija Anu Gretschelin mainitsema ilmastomarssi, jossa nuoret lähtivät kesken koulupäivän osoittamaan mieltään ilmastotekojen puolesta ilmastonmuutoksen estämiseksi.

Demokratiaihanteista ja vastademokratiasta puhuttaessa yllä mainitussa seminaarissa oli puhujana myös opetus- ja kulttuuriministeriöstä erikoissuunnittelija Mikko Cortés Téllez joka sanatarkasti mainitsi, että

Kun nuoret itse määrittelevät sen mikä on riittävä aika milloin voi kohtuudella odottaa tuloksia ja ei usko perinteisten järjestöjen tai julkishallinnon tarjoamien vaikuttamismahdollisuuksien voivan riittävän tehokkaasti ja nopeasti asioita ajaa eteenpäin ja mikäpä siinä niin kauan kun se tapahtuu lain puitteissa niin sehän on vain hyvä asia, että jos vaihtoehtona on se, että niiden ihmisten ääni jäisi kokonaan kuulumatta, jotka eivät usko näiden perinteisempiin keinoihin niin aina on parempi, että se ääni jollain tavalla kuuluu (Cortés Telléz, 2022).

6 DEMOKRATIAKASVATUS

Demokratiakasvatuksella tarkoitetaan opetusta, joka antaa tietoa, taitoa ja asennetta, joilla tuetaan esimerkiksi ihmisoikeuksia ja demokratiaa kunnioittavaa kulttuurin rakentamista. Kouluissa myös oppilaskunnat ja oppilaskuntien ohjaavat opettajat ovat ohjaamassa demokraattiseen päätöksentekoon koulumaailmassa. Demokratiakasvatuksen synonyymeina voidaan pitää esimerkiksi osallistavaa kasvatusta tai kansalaiskasvatusta, myös kriittisellä kasvatuksella ja sosiaalipedagogiikalla on samanlaisia suuntauksia. Yhdistävänä tekijänä näillä on se, että kasvatusta ei nähdä autoritäärisenä vaan enemmänkin tasavertaiseen vuorovaikutukseen pohjautuvana, jonka tavoitteena on tiedostava, aktiivinen ja vastuullinen kansalainen, joka ymmärtää, että maailma on muutettavissa ja, että asioihin saa ja ennen kaikkea voi vaikuttaa. (Junttila-Vitikka & Peitso 2016, 5). Demokratia käsitteenä voidaan laajimmillaan ymmärtää arvoksi, joka merkitsee joillekin yksilönvapautta, kansalaisten poliittisia oikeuksia toisille sananvapautta, suvaitsevaisuutta ja tasa-arvoa. (Junttila-Vitikka & Peitso 2016, 6.) Demokratiakasvatus pyrkii luomaan edellytyksiä ja valmiuksia toimia yhteisten asioiden eteen kehittämällä ja vahvistamalla kansalaisten halua ja valmiuksia yhteiseen toimintaan. (Nivala & Ryyänen 2019, Luku 7.) Demokraattisuuden kehittämisen taustalla ajatuksena on, että demokraattisia valmiuksia opettaa parhaiten osallistuminen demokraattisiin käytäntöihin. (Nivala & Ryyänen 2019, Luku 7.) Demokratiakasvatuksessa yhteisön toiminta tarjoaa mahdollisuuksia havainnoida yhteiskuntaa, tunnistaa epäoikeudenmukaisuuksia ja hahmottaa kansalaistoiminnan mahdollisuuksia. (Nivala & Ryyänen 2019, Luku 7.) Demokratiaa luodaan arkisissa tilanteissa uudelleen ja uudelleen ja demokraattisuuteen kasvetaan eri toimintaympäristöissä. (Gretschel & Kiilakoski 2012, 59.) Nuorten käytössä kuntatasolla tulisi olla demokratian eri muodot, eli edustuksellinen, suora, osallistuva, deliberatiivinen ja vastademokratia. (Gretschel & Kiilakoski 2012, 251.)

Demokratiakasvatus mielletään hyvin useasti koulujen tehtäväksi ja esimerkiksi historian- ja yhteiskuntaopin tunneilla käytäväksi demokratia opetuksiksi, jossa käydään läpi esimerkiksi demokratian toimivuutta. (ULA – Demokratiakasvatus.) Demokratiakasvatusta voidaan tehdä monessa muussakin paikassa kuten kunnallisessa nuorisotyössä. Nuorisotyön kattojärjestö Allianssin mukaan

demokratiakasvatusta tukevia konsepteja on esimerkiksi nuorisovaalit ja politiikkaviikko, joita voi tehdä muuallakin kuin koulussa. (Allianssi – demokratiakasvatus.) Muuallakin kuin koulussa tapahtuvaan demokratiakasvatukseen on vuoden 2021 lopulla herätty Euroopan laajuisella kampanjalla, jonka painopisteenä on demokratian piristäminen, nuorten osallisuus ja digitalisaation vaikutus nuoriin. Kampanjan tavoitteena on palauttaa nuorten keskinäistä luottamusta sekä luottamusta demokraattisiin prosesseihin ja instituutioihin. (Council of Europe portal 2021). Suomen osalta tätä koordinoi Allianssi, joka kokoaa nuorisovaltuuskunnan demokratiakasvatukseen ja -toimintaan liittyviä toimenpiteitä ja konsepteja, jotta hyviä demokratiakäytäntöjä voidaan levittää ja kehittää. (Allianssi ry 2022. – Hyvät käytännöt demokratiakasvatukseen.) Opinnäytetyön osalta tämä tulee hieman liian myöhään, mutta on seurattavan arvoinen asia liittyen tulevaisuuden demokratiakasvatukseen nuorisotyössä.

Nuorisovaltuuston näkökulmasta demokratiakasvattajana toimii nuorisovaltuustoa koordinoiva työntekijä. Porvoon kaupungilla nuorisovaltuustosta vastaa nuorisotyöntekijä, jonka työaikaan kuuluu osallisuustyö, kuten edellä mainittu nuorisovaltuustotyö. Joissakin kunnissa osallisuudelle saattaa olla omia työntekijöitään. Nuorisovaltuuston ohjaajan tärkeimpänä tehtävänä on tukea nuorisovaltuustoa toiminnassaan, kannustaa nuoria toimimaan, vaikuttamaan ja ajattelemaan. Tärkeänä asiana on kuitenkin huomata, että nuorisovaltuuston ei tule toimia pelkästään työntekijävoimin vaan tarjota myös nuorisovaltuustolaisille roolia päätöksenteossa. Työntekijän tulee tässä vaiheessa tiedostaa, että tärkeimpiä toimijoita nuorisovaltuustossa on nuoret (Vaikute.net.)

7 NUORISOVALTUUSTOSELVITYS

Pidin taustatutkimuksena NUVA ry:n tekemää nuorisovaltuustoselvitystä 2021. Nuva ry:llä tarkoitetaan Suomen nuorisovaltuustojen liittoa, joka on Suomalaisten nuorisovaltuustojen tai vastaavien nuorten vaikuttajaryhmien edunvalvonta-, palvelu- ja yhteistyöjärjestö. (Nuva ry – Liitto n.d.) Vuoden 2021 selvityksen mukaan keskimäärin nuorisovaltuustossa oli 11 jäsentä ja yleensä toimintaa tehtiin sivistys- tai nuorisotoimen alaisuudesta. Nuorisovaltuustoselvitys oli toteutettu sähköisenä kyselynä, joissa oli omat osionsa nuorisovaltuustoa ohjaaville sekä nuorisovaltuuston jäsenille. Nuorisovaltuuston ohjaajia kyselyyn vastasi 182 ja nuorisovaltuutettuja 162. Selvityksen mukaan Nuva ry suosittelee omaa budjettia ja kunnissa, joissa oli budjettia, sen määrä keskiarvollisesti oli 4500 € vuodessa. Käytännöissä kuitenkin on eroja ja esimerkiksi se, että mistä nuorisovaltuustolaisten mahdollinen kokouspalkkio maksetaan, on erilaisia. Nuorisovaltuustoissa maksettiin kokouspalkkiota, joka oli 10–100 euron väliltä ja suurimmalta osalta 20 €. On myös kuntia, jotka eivät maksa nuorisovaltuustolle kokouspalkkiota. Osa nuorista on päättänyt kieltäytyä kokouspalkkiosta, ja siirtäneet tämän vuosibudjettiinsa. Tämä on selvityksen mukaan erikoista, koska vastaavanlaiset vaikuttaja- ja toimielimet, kuten vanhus- ja vammaisneuvostot saavat jonkin verran suurempaa palkkiota, mikä ei taasen ole tasa-arvoista. Porvoon vaikuttajaryhmien summasta en tiedä varmaksi, muiden kuin nuorisovaltuuston osalta.

Vaikuttamisesta ja osallistumisesta nostetaan esiin se, että nuorisovaltuustoilla olisi hyvä olla suora aloiteoikeus joko kunnanvaltuustoon tai kunnanhallitukseen. Jonkin verran nuorisovaltuustot tekevät tällä hetkellä aloiteoikeuksien puuttuessa niin, että pyytävät joitakin valtuutettuja tai viranhaltijoita tekemään aloitteen puolestaan. Yli puolet kyselyyn vastanneista kertoi käyttäneensä suoraa aloiteoikeutta, kun taas joka viides nuorisovaltuusto oli jättänyt aloitteen valtuutetun avulla ja joka kymmenes kertoi, että on jättänyt aloitteen kuntalaisaloitteen kautta.

Nuorisovaltuustoilta voidaan pyytää myös lausuntoja. Lausuntoja voi pyytää esimerkiksi eri lautakunnat ja viranhaltijat. Vastanneista 37 % oli antanut vuoden aikana 1–2 lausuntoa. Nuorisovaltuustoilla suurimmalla osalla, lähes 90 % on edustus lautakunnissa, mutta edelleen on kuntia n. 10 %, joilla ei ole edustusta

missään lautakunnassa. Nuorten mielipidettä kysyttäessä yli puolet vastasi pystyvänsä lautakunnissa vaikuttamaan jonkin verran ja ainoastaan 7% vastasi harvoin ja 1% ei koskaan. Lautakunnissa oleva nuorisovaltuusto edustus nähdään siis nuorten silmissä melko hyvänä keinona vaikuttaa. Lautakuntien lisäksi nuorisovaltuuston edustajia on noin neljässä kunnassa viidestä puhe- ja läsnäolo-oikeus kunnanvaltuustossa ja vastaavasti kunnanhallituksessa on noin yhdessä kunnassa viidestä vastaavat oikeudet. Myös puheoikeus valtuustoissa oli järjestetty eri tavoin. Suurimmalla osalla on rajaton määrä puheenvuoroja, pienellä marginaalilla vastanneista oli yksi puheenvuoro per kokous. Osalla puheenvuoron sai etukäteen pyytämällä ja yhdellä kymmenestä ei ollut puheoikeutta lainkaan valtuustoon.

Joillakin nuorisovaltuustolla on myös kummitoimija, joka on nuva ry:n suositteluvaltuutettu, joka toimii ohjaajan lisäksi nuorisovaltuuston tukena. Kummin yleisiä tehtäviä on käydä esityslistaa yhdessä läpi, auttaa puheenvuorojen muodostamisen kanssa ja kokouksien käytännön hahmottamisessa. Tämänkaltaisen lautakunta/valtuustokummi on käytössä molemmissa 14 % vastanneista vain toisessa 18 % ja 68 % ei ole tämän kaltaista toimintaa. Käytäntö on toimiva silloin kun kuuleminen on aitoa eikä oman glorian kiillottamista. Kummi parhaimmillaan pystyy myös sanoittamaan kaupungin käytäntöjä oletettavasti eri tavalla kuin nuorisovaltuuston kanssa toimiva työntekijä. Ainoastaan 10 % vastanneista kertoi vaikuttavansa aktiivisesti erilaisten vaikuttamistempausten tai kannanottojen kautta esimerkiksi paikallismedioihin. Nuorisovaltuustosta sanotaan kritiikkinä yleisesti, että kyseessä on ryhmä liian samanlaisia nuoria eikä he osaa kuunnella muita nuoria. Selvityksen mukaan kuitenkin nuoret kuulevat muiden nuorten mielipiteitä aktiivisesti ja monipuolisesti esimerkiksi sosiaalisen median kautta, lähes 80 % nuorista kertoi käyttävänsä sosiaalista mediaa, 60 % erilaisilla kyselyillä, tapahtumilla 50 % kouluvierailuilla 45 % ja oppilaskuntien hallitusten tapaamisilla 24 %. Nuorisovaltuustot järjestävät erilaisia tapahtumia laajasti ja hyödyntää taitavasti näitä. Kyselyn tärkein kysymys on jätetty viimeiseksi, kysymyksessä kysytään, että onko nuorisovaltuustolla kunnassanne mielestänne vaikutusmahdollisuuksia. Tähän on vastattu 37 % kyllä paljon 35 % kyllä, mutta vain joissain asioissa, jonkin verran 24 % ja vähän 4% (Nuva ry - nuorisovaltuustoseselvitys 2021).

8 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

Tein opinnäytetyönäni laadullisen tutkimuksen, koska pyrin saamaan nuorisovaltuuston nuorten kokemuksien pohjalta kuvan siitä, että miten kohderyhmä kokee omat mahdollisuudet vaikuttamiseen kuntatasolla. Tiedon tuottaminen opinnäytetyöhön perustuu henkilöiden kokemuksiin. (Vilka 2021, 17–18.) Jokaisen yksilön mielipide on tärkeä ja perustuu yksilön kokemukseen. Tein nuorisovaltuuston nuorille kvalitatiivisen tutkimuksen, jossa selvitän tavoitteiden mukaisesti nuorten käsityksiä yhteiskunnallisen osallisuuden toteutumisesta ja nuorisovaltuuston merkityksestä.

8.1. Ryhmäteemahaastattelu

Opinnäytetyössäni käytin ryhmäteemahaastatteluja nuorisovaltuuston nuorten kanssa. Avoimen haastattelun tarkoitus on muistuttaa tavallista keskustelua, jossa keskustellaan tietystä aiheesta. (Eskola & Suoranta 1998, Luku 3.) Teemahaastattelu siksi, että pyrin saamaan paperille haastateltavien kokemuksia. (Vilka 2021, 79.)

Haastatteluun kuuluvat seuraavat alueet. Haastattelu suunniteltu ennakkoon, jolloin haastattelija on tutustunut aiheeseen, jolloin saadaan tutkimustietoa tutkimusongelman alueilta. Haastattelu on haastattelijan ohjaama. Haastattelija tunnistaa roolinsa, joka saattaa muokkaantua hieman haastattelun edetessä. Haastateltava voi luottaa siihen, että tietoja käsitellään luottamuksellisesti. (Hirsijärvi & Hurme 2014, 43).

Aineisto kerättiin puolistrukturoidulla ryhmäteemahaastattelulla. Puolistrukturoidun haastattelun tarkoituksena on, että kysymykset on muotoiltu kaikille samanlaisiksi, mutta valmiita vastaus vaihtoehtoja ei ole, vaan haastateltavat vastaavat omin sanoin. (Eskola & Suoranta 1998, Luku 3.) Käytin ryhmäkeskustelua menetelmänä siksi, että saan ryhmäläisten eri tulkinnat ja argumentaatiot kuului keskustelun kautta. (Hyvärinen, Nikander ym 2017, 113.)

Verrattuna yksilöhaastatteluihin ryhmähaastattelun luonne on erilainen. Ryhmässä käytävien haastattelujen ja keskustelujen toteuttamisessa tärkeää on tiedostaa, että yleensä yksilöhaastattelussa noudatetaan pääpiirteittäin kysymys - vastaus asettelua haastateltavan ja haastattelijan välillä niin ryhmähaastattelussa haastateltavat saattavat keskustella myös keskenään. Haastattelijan rooli on lähinnä keskustelua ohjaava ja haastattelija toimii keskustelun fasilitoijana. (Hyvärinen, Nikander ym 2017, 114.) Haastattelijalla on tärkeä rooli tukea haastateltavien aktiivista vuorovaikutusta ja kannustaa heitä kertomaan myös eriäviä mielipiteitä. (Hyvärinen, Nikander ym 2017, 128.) Haastattelija puhuu useille haastateltaville yhtä aikaa ja saattaa tarvittaessa myös kohdistaa yksittäisiä kysymyksiä yksittäisille jäsenille. (Hirsijärvi & Hurme 2014, 61.) Melko usein ryhmäteema-haastatteluilla on jonkinlainen teemarunko, jota löyhästi seurataan, mutta kuitenkin tärkeimpänä elementtinä on keskustelun syntyminen (Hyvärinen, Nikander ym 2017, 124.) Ryhmähaastattelun ajatuksena on keskustelu, jonka tavoite on melko vapaamuotoinen. Haastateltavat kommentoivat spontaanisti ja tekevät samalla huomioita ja havaintoja, jota jakavat. (Hirsijärvi & Hurme 2014, 61). Mielestäni onnistuin haastatteluissa melko hyvin. Olin luonut valmista kysymyspatteristoa, jota myös käytin ja seurasin. Kuitenkin pystyin samalla toimimaan keskustelun ohjaajana ja luomaan lisäkysymyksiä teemojen ja vastauksien ympäriltä sekä kannustin aktiiviseen keskusteluun, mikä oli melko helppoa johtuen siitä, että nuorisovaltuustolaiset olivat melko aktiivisia keskustelijoita. Tämä teki haastattelijana toimimisen helpoksi.

Teemahaastattelulle oleellista on se, että yksityiskohtaisten kysymysten sijaan oleellisempaa on, että haastattelu kulkee teemojen kautta. Tämä hieman vapauttaa tutkijan roolista ja tuo haastateltavien äänen esille. Huomioon otettavaa on se, että haastateltavien antamat merkitykset asioille ovat merkityksellisiä. (Hirsijärvi & Hurme 2014, 48).

Ryhmähaastattelun haasteena voi olla ryhmädynamiikka sekä se mikäli ryhmässä on joitakin dominoivia henkilöitä, jotka keskustelevat suurimman osan ajasta. Tällöin haastattelijan on tärkeä kohdistaa kysymyksiä myös ryhmän hiljaisemmille jäsenille. (Hirsijärvi & Hurme 2014, 63.)

8.2. Aineistonhankinta

8.2.1 Ennen haastattelua

Aineistoa kerätessä tuli huomioida, että Porvoo on vahvasti kaksikielinen kaupunki, jolloin haastattelukysymykset ja tilanteet tuli tarvittaessa suorittaa kahdella kielellä. Haastattelut raportoitiin niin, että haastateltavia ei vastauksista voi tunnistaa. Eettisen tiedonkeruun lähtökohtana on se, että haastateltavat henkilöt tietävät ja ymmärtävät mihin ja millä ehdoin tietojaan antaa ja, että tähän on nuorten suostumus (Honkatukia & Kiilakoski 2020, Luku 2.) Haastattelut tarvittaessa nauhoitetaan, jotta aineistonpurku vaiheessa asiat muistetaan niin kuin ne on tarkoitettu. Toin tämän ilmi ennen haastatteluja ja käytettyäni nauhoitetta aion sen poistaa yhteistyöorganisaation henkilökunnan tämän asian todentaessa. Tein tiivistä yhteistyötä nuorisovaltuuston koordinoivan työntekijän kanssa ja perehdytän hänet aineistonkeruun eettisyyteen.

Kävin ennen ensimmäisenkään vaiheen aloittamista kertomassa nuorisovaltuustolle opinnäytetyön ajatuksistani ja tiedustelin heidän mielipidettään siihen, että ovatko valmiita vastaamaan kysymyksiini. Tiedustelin myös nuorisovaltuuston mielipidettä haastattelujen järjestämisestä. Nuorisovaltuusto yksimielisesti kertoi olevansa valmis sekä yksilö- että ryhmähaastatteluihin, mutta äänet kuitenkin selkeästi menivät ryhmähaastattelujen järjestämiselle. Tämän jälkeen aloin valmistelemaan haastattelukertoja.

8.2.2 Haastattelun aikana

Haastattelut järjestettiin nuorisovaltuuston kokouksissa 28.3.2022 ja 25.4.2022. Ensimmäisen haastattelun kesto oli 58 minuuttia ja toisen haastattelun kesto oli 1 h 1 min. Molemmat haastattelut järjestettiin kasvotusten paikan päällä. Molemmissa haastatteluissa oli paikalla 15 nuorta, joista osa nuorista oli haastattelujen välillä vaihtunut. Nuorisovaltuustossa on yhteensä 24 nuorta

Ilmoitin molempien haastattelujen aluksi eettisten periaatteideni mukaisesti nauhoittavani haastattelun ja perustelin tämän sillä, että saan raportoitua

haastattelut niin, että ne raportissa vastaavat mahdollisimman paljon sitä miten valtuustolaiset ovat nämä tarkoittaneet. Korostin myös haastattelun aikana nuorten jakavan sen määrän tietoa ja kertovan sen määrän asioita, mikä itselle vaikuttaa luonnolliselta ja parhaalta, mikäli nuori ei jostain asiasta halua sanoa mitään niin se on myös hyväksyttävää.

On tärkeää huomioida tutkimuksen eettisyys ja se, että vastauksista ei ole tunnistettavissa ketään nuorta niin, että nuori voitaisiin yksilöidä. Tästä pidetään huolta niin, että kysymykset ovat tarpeeksi yleisiä, eikä kovinkaan tarkasti yksilöitävissä olevia. Riippuen teemahaastattelun luonteesta ilmoitan haastateltavalle tutkimuksen eettisyydestä ja kysyn luvan haastattelun raportointiin jne.

8.2.3 Aineiston analyysi

Haastattelujen jälkeen purin aineiston kuuntelemalla ne läpi ja litteroin tekstit. Litteroin koko haastatteludialogin eli purin haastattelut sanasta sanaan ja lähdin etsimään niistä yhtäläisiä teemoja, jotka voitaisiin teemoittaa tutkimuskysymysten mukaan. Tämän jälkeen aloin analysoimaan teemoitettuja osuuksia.

Tämän jälkeen lähdin pelkistämään ja tiivistämään aineistoa poistamalla ylimääräisiä täytesanoja ja muokkaamaan tekstiä helpommin luettavaksi, kuitenkin niin, että nuorten oma kertoma kuuluu niin kuin ne on tarkoitettu. Tämän jälkeen teemoitin haastattelut kokonaisuuksiin ja lähdin siirtämään teemoitettuja osioita aineiston hankinta lukuun, joihin niitä tarkemmin avaan. Ennen opinnäytetyön julkaisemista theseukseen, annan haastateltavien lukea tutkimuksen.

9 TUTKIMUKSEN TULOKSET

9.1. Osallisuus ja näennäisosallisuus

Tämän luvun on tarkoitus vastata tutkimuskysymyksiin nuorisovaltuuston kokemasta osallisuudesta ja näennäisosallisuudesta sekä siihen, miten nuoret kokevat vaikutusmahdollisuutensa kunnassa. Nuorisovaltuuston kanssa keskusteltiin melko paljon teorian mukaisesti osallisuuden kokemuksesta yhteiskunnallisiin asioihin. Teoriassa nousi useasti käsitteenä näennäisosallisuus. Näennäisosallisuutta on edistämässä osallisuuden kapeat raamit. Nuorten jakaminen kapeisiin aktiivisiin ja passiivisiin nuoriin vääristää kuvaa osallisuudesta.

9.1.1 Koettu osallisuus

Tärkeänä nostona osallisuutta ajatellen nuoret korostivat sitä, että positiivista osallisuutta on nimenomaan se, että saa tuoda mielipiteen eri päättäjryhmiin, eikä rooli ole pelkästään kuunteleva. Nuorisovaltuustolaiset olivat myös erittäin tyytyväisiä siihen, että ovat oikeutettuja samaan tietoon ja samaan informaatioon kuin kaikki muutkin läsnäolijat ja täten nuorisovaltuuston nuoret ovat tässä asiassa tasa-arvoisessa asemassa päättäjien kanssa, eikä päätöksiä tai asioita voida pimittää nuorilta.

Kysyttäessä mitä tarkoittaa ääni- ja läsnäolo-oikeus nuorisovaltuustolla, tätä kysyin siitä syystä, että ääni- ja läsnäolo-oikeus on nuorisovaltuustolle merkittävä tapa olla vaikuttamassa ja kuulla päätöksenteosta. Vastauksena sain, että lautakunnissa olevat nuorisovaltuuston edustajat tuovat nuorten mielipiteitä ja näkökulmia lautakunnissa päätettäviin asioihin. Valtuutetut korostivat edustavansa nuorten mielipiteitä, eikä omia mielipiteitään. Nuorisovaltuustolaiset myös tuovat nuorisovaltuuston kokoukseen lautakuntien terveiset, eli mitä milloinkin on päätetty.

Seuraavaksi muutama suora lainaus aineistosta, joka tukee positiivista osallisuuden kokemusta

”että me saadaan sanoa, eikä vaan kuunnella”

”sen takiahan me sanotaan se meidän mielipide, että ne kuulevat sen”

”aina kun kaupungilla on joku isompi suunnitelma niin silloin usein pyydetään jotain kannanottoa tai lausuntoa siihen tiettyyn aiheeseen”

”Meitä pyydetään kommentoimaan asiaa ja kertomaan, että mitkä asiat on meidän mielestä niitä tärkeämpiä.”

Koetusta osallisuudesta keskusteltiin myös hyvinvointialueiden kautta. Lain mukaan myös nuorisovaltuustoja tulee kuulla hyvinvointialueilla ja tämä oli myös erittäin hyvin nuorisovaltuuston tiedossa.

9.1.2 Koettu näennäisosallisuus

Näennäisosallisuudesta puhuttiin, kun haastattelussa kysyttiin, että minkälaisia vinkkejä nuorisovaltuusto haluaisi antaa päättäjille liittyen nuorten kuulemiseen, jolloin keskusteluun nousi se, että nuorisovaltuustolaiset ovat yleisesti tiedosta neet sen, että nuorilta ollaan kiinnostuneita kuulemaan nuorten mielipiteistä, mutta se, että mitä näillä tiedoilla tehdään, on hieman pimennon peitossa. Seuraavassa muutama lainaus aineistosta, jotka käsittelevät näennäisosallisuuden kokemusta nuorisovaltuustossa tai kunnallisessa päätöksenteossa, vastaukset viittaavat myös siihen, että nuorilla ei välttämättä ole varmuutta siitä, että miksi asioista kysytään, ja tämä aiheuttaa lievää turhautumista.

”Olen itse saanut semmosen kuvan, että meiltä on kyllä kiinnostuneita saamaan vastauksia tai, että he ovat kiinnostuneita kuulemaan meitä nuoria, mutta sitten kun me annetaan se vastaus niin, huomioidaanko niitä loppujen lopuksi. Huomioidaanko niitä niin paljon, koska ne halua kuulla ja on kiinnostuneita, mutta sitten loppupuolella, onko siellä kauheasti nähty sitä meidän mielipidettä”

”On tehnyt niin monta tällaista kyselyä juuri vaikka nuorten mielen-terveydestä ja sitä on puhuttu niin monta kertaa juuri näissä kuuluuko nuorten ääni- tapahtumassa, niin siellä on aina se kysymys, että miten nuorten mielen-terveys, että mitä tehdään sille kun se on niin huono ja kun se on ollut niin monta vuotta jo ja aina on nämä samat kyselyt, mutta mitä sitten tapahtuu? tuntuu välillä, että ei mitään ja kyllä mä tiedän, että näissä lautakunnissa kyllä puhutaan siitä paljon,

mutta se on vaan kun nuoret ei näe, että mitä tapahtuu niin sitten koko toivo siitä, että joku muutos tapahtuisi lähtee pois”

Osallisuuden ja osallistumisen kritiikkinä voidaan pitää sitä, että etenkin nuorten näkökulmasta päätökset tapahtuvat liian hitaasti tai, että päätöksentekoprosessista ei tiedoteta tarpeeksi aktiivisesti tai sellaisia väyliä käyttäen mitä etenkin nuoret käyttäisivät. Nuoret keskustelivat myös siitä, että koska nykyään sosiaalinen media vaikuttaa isosti tiedon kulkuun, niin myös virkamiehet ja kuntapäätäjät voisi jalkautua enemmän digitaalisiin palveluihin. Mikäli kuntalaisia vietäisiin läpi päätöksentekoprosessin ja kerrottaisiin avoimesti missä, milloinkin mentäisiin, välttyttäisiin disinformaatiolta ja voitaisiin ehkä lisätä uskoa päätöksentekoon, pitämällä se avoimena.

9.1.3 Riippuvaisuus aikuisista

Nuorten yhteiskunnallisen osallisuuden rakenteisiin kuuluu osana nuorten päätöksentekoa se, että aikuiset virkamiehet tai päättäjät ovat hyvin useasti määrittelemässä sen, että kuinka paljon ja millä voimakkuudella nuoret voivat osallistua päätöksentekoon. Tämän kaltainen rakenne on myös omiaan edistämään näennäisosallisuutta. Aikuisten merkityksestä nuorten osallisuudesta oli monenlaista keskustelua. Kuitenkin haastattelujen perusteella oli selkeää, että niin nuoret kuin nuorisovaltuusto on jokseenkin riippuvainen ympärillä olevista aikuisista. Ylipääntään keskusteluissa nousi hyvin esille se, että osallisuusrakenteet Porvoossa on melko pitkälle riippuvaisia ympärillä olevista päättäjistä. Konkreettisin esimerkki tähän oli ensimmäisessä haastattelussa keskusteluun noussut nuorten aloiteoikeus kunnanvaltuustoon. Nuorisovaltuusto on pyrkinyt hakemaan Nuva ry:ltä Porvoon kaupungille nuorisovaltuustomyönteinen kunta -sertifikaattia, mutta ei ole sitä toistaiseksi saanut johtuen siitä, että nuorisovaltuustolla ei ole kaupunginvaltuustoon suoraa aloiteoikeutta. Läsnäolo- ja puheoikeus on erittäin tärkeitä myönnytyksiä nuorisovaltuustolle, ja nuoret myös edellisessä luvussa mainitsi nämä positiivisina asioina, mutta suoran aloiteoikeuden puuttuminen valtuustoon aiheuttaa sen, että nuorisovaltuuston oikeudet ja mahdollisuudet ovat hieman sidottuja. Edellä mainittava lainaus liittyy puhtaasti siihen, että nuorten on mahdollista osallistua aikuisten päättämällä ja mahdollistamalla tavalla.

”Jos me halutaan tehdä virallinen aloite niin meidän pitää pyytää, että joku muu valtuutettu tekee sen meidän puolesta, mutta silloin myös hänen pitää seisoa sen takana, että tukee sitä aloitetta, mutta sanotaan, että tulee tilanne missä kukaan ei tue sitä, niin me ei voida tehdä aloitetta mitenkään”

Vaikuttamiseen liittyvä riippuvuus aikuisista näkyy kuntapäätöksenteon lisäksi myös esimerkiksi koulumaailmassa. Se miten nuoret pystyvät vaikuttamaan on hyvin useasti riippuvaista ympärillä olevien aikuisten aktiivisuudesta osallistaa nuoria. Mikäli aikuiset ympärillä ovat aktiivisia mahdollistaa tämä nuorten osallistumisen päätöksentekoon eri tavalla, kuin silloin jos aikuiset ympärillä on passiivisia, passivoi tämä myös nuoria, tai ainakin pienentää mahdollisuuksia vaikuttaa. Mikäli aikuinen ei ole aktiivinen pienentää tämä todennäköisyyttä siihen, että nuoret kuultaisiin. Seuraavassa lainauksia aineistosta liittyen aikuisten aktiivisuuden merkitykseen kuulemisessa

”Esimerkiksi syy miksi (koulussa X) on kuultu niin meillä on ollut sen verran aktiivinen vanhempainyhdistys ja he ottavat heti kantaa, jos joku on väärin, se riippuu myös miten aktiiviset vanhemmat omilla lapsilla on, koska sitten jos on aktiivinen vanhempainyhdistys niin silloin myös heiltä kysytään ennen kuin päätetään yhtään mitään”

”Ei ollut mitään puhetta minkään muuttamisesta, mitään mielipidekyselyitä siitä, että halutaanko jotain tai eikö haluta jotain, et nämä kaikki oli oikeastaan ihan uusia juttuja”

”Se on kyllä oikeasti vaikuttanut ainakin (Koulussa X) että vanhempainyhdistys oli tosi aktiivinen, koska oli niitä vanhempainyhdistyksen iltoja paljon ja sitten oli kanssa, että oppilaita kuultiin. Musta tuntuu myös, että se on tosi paljon vanhemmista kiinni.”

”Vanhempainyhdistys on tosi tärkeä kanssa ja pienessä koulussa niillä opettajilla on enemmän valtaa vaikuttaa ja ne pääsevät helpommin vaikuttamaan. Niin se on tosi paljon myös kiinni niistä ihmisistä, miten ne haluaa ja vanhemmista”

”Mä olin alakoulun isossa koulussa ja musta tuntuu, että siellä on kyllä mahdollisuus vaikuttaa, mutta ehkä se mahdollisuus ei ole kaikille...Kyllä noita mahdollisuuksia on, mutta ehkä ne ei sitten just osu kaikille”

Selvitin myös nuorilta, että onko jokaisessa nuorisovaltuuston kokouksessa tai tehtävässä myös aina mukana aikuisia vai voiko nuoret kokoontua myös keskenään päätöksenteon merkeissä. Nuoret vastasivat, että nuorisovaltuuston

kokouksessa on aina nuorisovaltuustoa koordinoiva työntekijä, mutta esimerkiksi nuorisovaltuuston hallitus, kokoontuu ilman aikuisia. Nuorisovaltuuston hallitus tekee nopeita toimeksiantoja ja valmistelee nuorisovaltuuston kokousten asialistat. Aikuisia ei myöskään ole paikalla silloin kun nuoret pohtivat omaa kantaansa ja tekevät kannanottoja.

9.2. Nuorisovaltuusto yksilön näkökulmasta

Olin kiinnostunut kuulemaan aineistossani myös sen, että minkälainen nuorisovaltuusto Porvoossa on yksilön näkökulmasta. Miksi nuoret ovat lähteneet mukaan nuorisovaltuuston toimintaan ja mitä ovat saaneet sieltä. Tästä olin kiinnostunut keräämäni teorian puolesta. Tahdoin myös yksilön näkökulmalla tuoda ilmi opinnäytetyön otsikon mukaisia kokemuksia nuorisovaltuuston merkityksestä, tässä kohtaa vain yksilön näkökulmasta.

Nuorisovaltuustoa kuvattiin nuorten toimesta paikaksi, jossa nuoret voivat vaikuttaa omiin asioihinsa sekä niiden nuorten edustaminen, jotka eivät itse uskalla vaikuttaa. Nuorisovaltuustoa kutsuttiin myös paikaksi, jossa voi harjoitella vaikuttamista ja esimerkiksi kuntapolitiikkaa.

Syiksi olla mukana toiminnassa nuorisovaltuustolaiset kuvasivat esimerkiksi halun päästä vaikuttamaan ja sen, että on lähtökohtaisesti jo tietynlainen kiinnostus politiikkaan ja vaikuttamiseen. Uudet kokemukset ja sosialisoituminen siltä kannalta, että on se jokin juttu, että kuuluu johonkin.

Kysyin nuorisovaltuustolta myös muusta aktiivisuudesta eri luottamustoimissa. Kysyin tätä siitä syystä, että allianssin podcastissa mainitaan, että poliittisesti aktiiviset nuoret osaavat käyttää ääntään ja, että omaavat valmiiksi jo sosiaalista pääomaa. (Allianssi ry 2020, 41:20.) Halusin selvittää, että onko Porvoossa nuorisovaltuustoon hakeutuneilla henkilöillä jo valmiiksi kokemusta vaikuttamisesta. Selviääkin kysyttäessä, että ainoastaan yhdellä nuorella ei ollut aiempaa tai muuta kokemusta vaikuttamisesta. Suurimmalla osalla vaikuttaminen oli oppilaskunnissa toimimista peruskoulussa tai toisella asteella.

9.3. Konkreettiset keinot vaikuttaa

Porvoossa nuorisovaltuuston keinoja vaikuttaa on esimerkiksi nuorten oikeus puhua ja olla läsnä eri lautakunnissa sekä kaupunginvaltuustossa. Edellä mainitun lisäksi muita keinoja vaikuttaa nuorisovaltuuston kautta on erilaiset kannanotot. Nuorisovaltuustolta yleensä pyydetään eri toimielimiltä ottamaan kantaa johonkin asiaan, suunnitelmaan tai muuhun. Kannanottoja pyydetään nuorisovaltuuston lisäksi myös muilta kuntalaisten vaikuttajaryhmiltä kuten vammaisneuvostolta tai vanhusneuvostolta. Prosessi menee niin, että nuorisovaltuustolle lähetetään suunnitelmia, joissa pyydetään kommentteja tietyn asian ympäriltä. Kasatessaan kannanottoa he pyrkivät siihen, että kannanotto ei ole kenenkään yksittäisen henkilön kanta, vaan koko nuorisovaltuuston, jotka edustavat kunnan nuoria.

Konkreettisia asioita, joita nuorisovaltuusto on saanut omalla aktiivisuudellaan läpi, on koulustipendi, joka tarjottiin kaikille lukion aloittaville. Stipendiä sai hakea kuka tahansa lukion aloittava ja oli arvoltaan 300 €. Tällä summalla oli tarkoitus kustantaa yhdenvertaisuuden nimissä, stipendiä hakeneille tietokoneet. Nuorisovaltuusto on ollut tällöin edistämässä aloitetta ja saanut sen läpi.

Konkreettisista keinoista vaikuttaa tulee mieleen se, että nuorilla tulisi olla puhe- ja läsnäolo-oikeuden lisäksi myös oikeus äänestää erilaisista asioista. Nuorisovaltuusto kuitenkin haastatteluissa painotti, että eivät halua eivätkä edes ehdottaisi nuorisovaltuustolle äänestysoikeutta. Seuraavassa lainauksessa nuorten perustelut äänestysoikeuden puuttumiselle sekä sille, että miksi äänestysoikeutta ei myöskään haluta ehdottaa.

”...kaupunginvaltuustohan valitaan vaaleilla että silloin kuntalaiset äänestää jotain puoluetta ja puolueen linjaa ja nuvahan on puolueeton niin tässä tulee se, että jos me aletaan äänestämään puolueellisista asioista...Silloin me ei mennä enää nuorten mielipiteellä vaan tulee se poliittinen kanta minkä ei pitäisi näkyä että me voidaan vaan antaa meidän nuorten mielipide ja näkemys asiaan, sitten tällaisista isoista poliittisista päätöksenteoista niin me emme halua olla se päätävä elin joka ratkaisee sen...me halutaan olla kaikkien puolueitten nuva, emme kannata vain yhtä tällaista näkökulmaa, et se on luultavasti se tärkein tai se syy miksi meillä ei ole ja mä en myöskään ehkä hakisi nuvalle äänestysoikeutta ja me ei olla myöskään alan asiantuntijoita, haluan vielä huomauttaa sen”

”...Sit me ei haluta olla kenenkään puolueen puolella...”

9.4. Nuorisovaltuustoselvitys ja Porvoon nuorisovaltuusto

Tämän luvun tarkoituksena on verrata Porvoon nuorisovaltuuston kokemuksia valtakunnalliseen tasoon nuorisovaltuustoselvityksen avulla sekä verrata miten vastaukset eroavat Porvoon nuorisovaltuuston ja valtakunnallisen tason väliltä

Nuva ry:n tekemän nuorisovaltuustoselvityksen mukaan keskimääräinen budjetti nuorisovaltuustoille valtakunnallisesti on 4500€, Porvoossa vastaavanlainen budjetti on 15 000€, joten Porvoossa on merkittävästi suurempi budjetti kuin keskimääräisesti kunnissa, joissa on nuorisovaltuustoja. Tästä summasta maksetaan Porvoossa myös nuorisovaltuuston itse määrittämä palkka valtuustolaisille, nuorisovaltuusto on päättänyt kokouspalkkioksi 20€. Valtuustolaiset, jotka edustavat lautakunnissa saavat vielä erikseen 90€ kokouspalkkion lautakuntien kokouksista, tämän rahoitus ei mene nuorisovaltuuston omasta budjetista.

Nuorisovaltuustoselvityksessä suositeltiin myös aloiteoikeutta kunnanvaltuustoon tai kunnanhallitukseen, aineistonhankinta vaiheessa tämänkaltaista ei ollut vaan Porvoossa jouduttiin turvautumaan joko aikuisiin valtuustolaisiin tai esimerkiksi kuntalaisaloitteeseen, joka on osa suoran demokratian vaikuttamiskeinoja, mutta toki tässä kohtaa yleisenä toiveena sekä nuorisovaltuustolla, että nuva ry:llä olisi saada suora aloiteoikeus.

Porvoon nuorisovaltuustolta kysytään myös useasti lausuntoja erilaisiin asioihin. Nuorisovaltuustolaiset olivat juuri valmistamassa lausuntoaan erilaisiin strategioihin ollessani haastattelemassa ja tällöin myös nuorisovaltuuston koordinoiva työntekijä kertoi, että lausuntoja pyydetään Porvoossa todella paljon ja mikäli 37% vastanneista kertoi tehneensä 1-2 lausuntoa vuodessa, ymmärsin haastattelun ulkopuolelta, että Porvoon nuorisovaltuusto on tehnyt enemmän kuin tuon määrän.

Valtakunnallisesti 10:llä % ei ollut edustusta kunnan lautakunnissa, kun taas Porvoossa nuorisovaltuustolla on edustus seuraavissa lautakunnissa. Sosiaali- ja terveyslautakunta, Sivistyslautakunta, Suomenkielinen koulutusjaosto,

Ruotsinkielinen koulutusjaosto, Kaupunkikehityslautakunta, Rakennus- ja ympäristölautakunta sekä Kaupunginvaltuustossa. Muita kaupungin työryhmiä, joissa nuorisovaltuusto edustus on, Lasten- ja nuorten hyvinvointityöryhmä HYVIS, Lasten ja nuorten osallisuus ja vaikuttaminen -työryhmä, Porvoon liikenneturvallisuustyöryhmä, Lasten ja nuorten yhdenvertaisuusverkosto, Ravitsemustyöryhmä, Lapsiystävällinen kunta -työryhmä. Nuorisovaltuuston edustajat omaavat osallistumis- ja puheoikeuden lautakunnissa, mutta ei äänestys- tai aloiteoikeutta.

Porvoo kuuluu enemmistöön kunnista, joilla ei ole omaa kummitoimijaa. Tällöin nuorisovaltuuston koordinoiva työntekijä toimii demokratiakasvattajana ja aikuisena linkkinä kunnan virkaa tekeviin.

Erilaisia keinoja kuulla muita kunnan nuoria oli mainittuna nuorisovaltuustonselvityksessä esimerkiksi sosiaalinen media ja erilaiset tapahtumat. Näitä nuorisovaltuusto mainitsi itse käyttävänsä. Tapahtumista maininnan haastatteluissa sai kuuluuko nuorten ääni- tapahtuma, jonka tarkoituksena on kerätä oppilaskuntien hallituksilta ajatuksia mietityttävistä asioista. Kouluruoka, liikenneinfra/joukkoliikenne, mielenterveyden teot ovat olleet useasti teemoina. Teemojen ympärille kerätään kunnan virkaa tekeviä sekä mahdollisesti valtuutettuja, jotka ovat vastaamassa nuorten kysymyksiin, jotka ovat ensin työpaja tyyliin laadittu. Muina keinoina kuulemiseen mainittiin esimerkiksi tiivis yhteistyö muuten alueellista nuorisotyötä tekevään nuorisotyöntekijään, joka on samanaikaisesti nuorisovaltuuston koordinoiva työntekijä, joka työssään kohtaa lukuisia nuoria.

10 JOHTOPÄÄTÖKSET

Työni käsitteli nuorisovaltuuston ajatuksia vaikuttamisesta Porvoossa, ja haastattelujen perusteella nuoret vaikuttivat tyytyväisiltä asemaansa kuntaorganisaatiossa sekä mahdollisuuksistaan vaikuttaa. Kaikkien nuorten tasapuolinen kuuleminen on haaste, tämä on myös nuorisovaltuuston tiedossa ja kuten haastatelluista kävi ilmi, työtä kuulemisen eteen tehdään melko laajasti, mutta tehtävänä se on todella haastava. Pohdin esimerkkinä sitä, että mikäli kyseessä on vaikka kehitysvammainen, joka haluaisi olla mukana nuorisovaltuuston toiminnassa, kuinka helposti tällainen nuori pääsisi valtuustoon vai ohjattaisiinko häntä enemmän kehitysvammaneuvostoon, jonka valintakriteereistä en tarkemmin tiedä. Kuullaanko näissä tilanteissa nuoren omaa mielipidettä vaikuttamisväylästään ja onko tätä kautta nuorisovaltuusto kaikille mahdollinen ja sitä kautta tasavertainen.

Kirjoittamani ja kokoamani teoriansikin perusteella on tärkeä huomioida, että nuorisovaltuusto on tärkeä paikka ja tärkeä instanssi kaupungin organisaatiossa mitä tulee asukkaiden ja kunnan jäsenten vaikuttamisen suhteen, mutta kuitenkin nuorisovaltuuston ja muiden kuulemisjärjestelmien takaa löytyy kuitenkin aina henkilöitä, jotka eivät ole kuultavissa. Tärkeäksi kysymykseksi, johon tällä työllä ei saada vastausta on haastatteluissakin osin noussut teema siitä, että miten huomioida nuoria, jotka eivät ole osallisuuden tai osallisuuskeinojen piirissä. Nuorisovaltuustossa on yleensä valmiiksi jo nuoria, jotka ovat melko aktiivisia sekä osaavat tuoda itseään näkyviin ja kuuluviin, vaan sen sijaan olisin huolissani niistä henkilöistä, jotka eivät välttämättä kuulu ja näy. Tästä syystä luvut demokratiakasvatuksesta ja erilaisista ihannedemokratian muodoista on tärkeä huomioida. Demokratiakasvatuksen kautta saamme esille erilaisia demokratian polkuja ja esimerkiksi nuoret, joita ei kuulla jonkun tietyn ihannedemokratian kautta, voidaan kuitenkin kuulla toisenlaista demokratiaväylää pitkin, jotta moni nuori saa äänensä kuuluviin niin kuin sen on tarkoittanut, ilman välitulintoja tai muiden ihmisten tekemiä olettamuksia mielipiteistä.

Ainakin nuorisovaltuusto tekee työtä yhdessä nuorisotyöntekijöiden kanssa saavuttaakseen kaikki kunnan nuoret osallistumaan päätöksentekoon.

Päätöksenteon opettelua voisi nuorisovaltuustojen ja oppilaskuntien lisäksi alkaa opettamaan nuoremmille esimerkiksi lasten parlamenttien tms. vaikuttajaryhmien kautta. Myös opettaminen ja kannustaminen muihin ihannedemokratia muotoihin kuin pelkästään edustuksellisen demokratian opettaminen olisi tärkeää, jotta jokaiselle voitaisiin löytää itseä parhaiten palveleva keino vaikuttaa.

Nuorisovaltuustoselvityksen ja haastattelujen jälkeen voidaan sanoa, että nuorisovaltuustolla Porvoossa on melko hyvä asema verrattain moneen muuhun kuntaan. Nuorisovaltuustolta kysytään paljon, mutta nuoret osasivat myös itse nimetä muutamia ongelmakohtia, kuten esimerkiksi sen, että aloiteoikeutta ei ole. Nuorisovaltuusto on myös pohtinut hakevansa nuorisovaltuustomyönteinen kunta- sertifikaattia Porvoolle. Kesken opinnäytetyöprosessini kuulin, että tämä oli vihdoin ja viimein myönnetty Porvoon kaupungille, mutta sen ehtoja en tiedä. En kuullut sen tarkemmin, että onko nuorisovaltuustolla jo aloiteoikeutta valtuustoon, kuten aiemmin väitin. Työni piti käsitellä nuorisovaltuuston omaa mielipidettä ja tuoda nimenomaan nuorten ääni kuuluviin työssä ja tämä nuorten ääni, jota haastatteluista sain ja raporttiin referoin, kertoo tyytyväisyydestä nuorisovaltuustoon ja siihen, miten nuorisovaltuusto otetaan vastaan, joten tällöin minun aikuisena tutkijana on luotettava nuorten sanaan ja tutkimustehtävän mukaisesti tuoda nuorten ääni tekstiin.

Toisessa haastattelussa nuoret alkoivat keskustelemaan kuin pyytäen näennäisosallisuuden teemoista tai ainakin pientä huolta aiheutti se, että vaikuttaako päätökset todellisuudessa. Myös päätöksentekemisen pitkä ketju ja byrokratian kesto oli nuorisovaltuuston mukaan hankala. On vaikea uskoa työn tuloksellisuuteen ja vaikuttavuuteen, mikäli päätöksenteko kestää kohtuuttoman pitkiä aikoja tai keskustelun vaikutuksista päätöksentekoon ei ole tietoa. Siksi korostan, että päätöksenteon avoimuutta tulisi korostaa ja aktiivisemmin informoida kuntalaisia päätöksenteon eri vaiheista. Nuorisovaltuusto myös itse mainitsi, että mikäli tuloksia kuulemisesta ei näe, voi tämä viedä toivon muutoksesta. Tällöin olisi tärkeä kuulla ylipäättään nuoria, mutta tässä tapauksessa nuorisovaltuutettuja siihen, että millä keinoin päätöksenteosta tehtäisiin avoimempaa ja ymmärrettävämpää nuorille.

Tutkimukseni mukaan yksilön näkökulmasta nuorisovaltuustot ovat tärkeitä nuorille yhteenkuuluvuuden ja vaikutusmahdollisuuksien kannalta. Yhteisöä nuorisovaltuustot tukevat parhaiten olemalla äänitorvia kunnan nuorille, tässä on toki haasteensa. Jos aikuisille asiantuntijoille kaikkien nuorten äänen kuuleminen on haastavaa, on tämä sitä myös nuorille toimijoille. Yhteiskunnan kannalta nuorisovaltuustot ovat, uskallan väittää jopa elintärkeitä tulevaisuuden elinvoimaisuuden takaajia. Demokratian näkökulmasta nuorisovaltuustojen tulisi voida toimia ehkä omaehtoisemmin kuin tällä hetkellä. Nykyiseltään nuorisovaltuustot täydentävät aikuisten edustuksellista demokratiaa siten, että kokoontuvat pääpiirteittäin aikuisten määräämillä tavoilla ja ajoilla. Osallisuusrakenteet ovat muutenkin melko virkaa tekevien työpanosta painottavaa, jolloin yleensä mahdollisuus siihen, että pystyy vaikuttamaan, on riippuvaista siihen, että millaisia ja kuinka aktiivisia aikuisia on ympärillä. Mikäli tässä tapauksessa esimerkiksi nuorisovaltuustoa koordinoiva työntekijä olisi flegmaattinen tai ei olisi kiinnostunut nuorisovaltuuston tekemisistä ei nämäkään välttämättä pystyisi vaikuttamaan samaan tapaan. Aikuiset ja virkaa tekevät useasti päättävät sen, että miten lapsia, nuoria tai ylipääntensä kuntalaisia kuullaan.

Nuoria tulisi saada aktivoitua entistä enemmän päätöksentekoon niin nuorisovaltuuston kuin myös eri ihannedemokratian muotojen kautta. Konkreettisia epäkohtia yleiseen nuorten päätöksentekoon ja kansalaisvaikuttamiseen, jotka vaikuttaisivat varmasti positiivisesti olisi esimerkiksi yleisen aloiteoikeuden ikärajan muuttaminen tai kokonaan poistaminen. Laajemman yhteiskunnallisen keskustelun voisi myös käynnistää kuntavaalien tai muiden vaalien ikärajoista. Myös osallistava budjetointi voisi olla eräänlainen ratkaisu nuorten kuulemisen konkretisoitumiseen

Porvoossa tehdään nuorisovaltuuston mukaan noteerattavaa osallisuustyötä, mutta ongelmat lienevät enemmän osallistavissa rakenteissa. Tiedetään, että on tärkeä kuulla, mutta ei välttämättä kuulla, koska ei tiedetä varmaksi mitä nuorilta saatavalla tiedolla tehtäisiin. Nuorilta mielipidettä kysyttäessä olisi hyvä olla jo valmiiksi mietittynä erilaisia skenaarioita siihen, että mitä asioille voidaan realistisesti tehdä. Kuuluuko nuorten ääni? tapahtuma on hyvä esimerkki tästä. Päättäjät ja virkamiehet tulevat kuultavaksi ja kysymyksiä osoitetaan eteenpäin, vastauksia saadaan, mutta jääkö tämä keskustelu vain paikalla olevien korviin niin,

että asia ei etene muualle. Päätöksentekoa ja päätöksentekojärjestelmää tulisi myös määrätietoisemmin ja laaja-alaisemmin jalkauttaa kuntalaisten keskuuteen.

Myös vertailu nuorisovaltuustoselvityksen ja haastattelujen välillä kertoi siitä, että Porvoossa ollaan pääsääntöisesti tyytyväisiä ja, että monessa asiassa Porvoon pärjäsikin hyvin suhteessa vertailuun. Vaikka aineistonhankinta kertoo asioista ongelmakeskeisesti ja koottua tietoa ja sitaatteja on enemmän näennäisosallisuudesta kuin osallisuudesta on tässä kohtaa huomioitava nuorten oma mielipide, joka on kuitenkin pääsääntöisesti nuorten sanojen mukaisesti tyytyväisyyttä osoittava. Vaikka johtopäätökseni ja teoriani on melko ongelmakeskeistä ja löydän paljon mainittavaa osallisuudesta, on kuitenkin tärkeä huomioida, että kyseessä on silloin minun yksittäisenä aikuisena henkilönä luoma mielipide. Tärkein huomioni on kuitenkin opinnäytetyön tavoitteiden mukainen nuorisovaltuuston kuuleminen ja se, miten nuorisovaltuustoa kuulin oli pääsääntöisesti positiivista kerrontaa mahdollisuuksista vaikuttaa.

11 POHDINTA

11.1. Eettisyys ja luotettavuus

Tutkimusetiikka on yksinkertaisimmillaan sitä, että tutkija noudattaa tutkimuksen aikana tietynlaisia periaatteita, sääntöjä ja normeja. Parhaassa mahdollisessa tilanteessa eettinen harkinta ja toiminta ovat osana tutkijan arkea, jokaisessa tutkimuksen vaiheessa ja jopa tutkimustulosten julkaisemisen jälkeen. (Honkatukia & Kiilakoski 2020, Luku 1.) Työni eettisyyteen kuuluu myös se, että en ole loukannut hyviä tieteellisiä käytäntöjä. Näitä loukkauksia voi olla esimerkiksi vilppi, havaintojen vääristely, luvaton lainaaminen tai materiaalin anastaminen. (Honkatukia & Kiilakoski 2020, Luku 1.) Olen siis itse etsinyt omat materiaalini enkä ole plagioinut, olen myös tuottanut oman tutkimukseni tekemieni haastattelujen pohjalta. Olen myös tuonut haastattelujen annin suoraan paperille niin, että sanomisten merkitys ei ole muuttunut.

Tutkimuksen eettisyyttä tukee se, että aineiston analyysi vaiheessa olen litteroinut molemmat haastattelut ohjeiden mukaan. Litteroitua tekstiä tuli yhteensä 27 sivua. Nämä olen teemoittanut. Pyrkimyksenäni oli tuoda mahdollisimman paljon nuorten omaa ääntä kuuluviin, joten siksi esimerkiksi suoria lainauksia on jonkin verran. En ole irrottanut haastattelujen osia konteksteista vaan selittänyt aineiston hankinta osuudessa aina, että mistä on kyse milloinkin. Luetan myös tutkimuksen osuuden haastateltavilla ennen opinnäytetyön julkaisemista verkossa ja tarvittaessa perustelen ja korjaan kirjoittamaani. Omaan eettiseen työskentelyyni opinnäytetyön osalta on vaikuttanut esimerkiksi se, että olen pyrkinyt pitämään lähdekritiikin koko työskentelyn ajan.

Tutkimushaastattelun eettisyyteen liittyy tärkeänä osana myös haastateltavan itsemääräämisoikeus, johon sisältyvän vapaaehtoisuuden periaate ei jää pelkäämään siihen, että haastateltava päättää itse osallistumisestaan. Tämä voi tarkoittaa myös sitä, että haastateltavan ei ole pakko vastata kaikkiin kysymyksiin. (Ranta & Kuula-Luumi 2017, 414). Korostin molempien haastattelujen alussa, että jokainen tuo haastatteluihin sen panoksen minkä haluaa, kaikkeen ei ole pakko vastata.

11.2. Opinnäytetyöprosessi ja jatkotutkimusmahdollisuudet

Ajatus nuorisotyöstä ja osallisuudesta on ollut päässäni jo useamman vuoden ja sosionomiopintojeni tuoma ammatillinen näkemys vain vahvisti halua tehdä opinnäytetyö liittyen aiheeseen. Alun perin olin kiinnostunut haastattelemaan juurikin tavan nuoria, jotka eivät välttämättä ole aktiiveja, tämä ajatus kuitenkin muuttui ja tarkentui koskemaan nimenomaan nuorisovaltuustoja ja nuoria päätöksenteon lähellä. Myös alkuperäisestä suunnitelmasta poiketen kuntakin vaihtui.

Suurimpana yksittäisenä herätyksenä nuorten haastatteluista koin kysyessäni äänestysoikeudesta eri lautakuntiin. Olin henkilökohtaisesti ajatellut, että on ”suuri rakenteellinen ongelma”, että nuoret voivat osallistua läsnä- ja puheoikeudella, mutta ei äänestysoikeudella. Kuten aineistossa jo kerron, nuoret perustelivat sen poliittisella sitoutumattomuudella, he voivat kertoa kantaansa nuorten näkökulmasta, mutta mikäli äänestäisivät asioiden puolesta tai vastaan voi tämä sitoa heitä puoluepoliittisiin päätöksiin ja tämän kautta vääristää nuorisovaltuuston alkuperäistä merkitystä ja toimintaa nuorten puolestapuhujana. Aikuisena ulkopuolisena ohjaajana olin tehnyt teoriani vastaisesti tulkintoja siitä, että äänestysoikeus ja lisävaikutusmahdollisuudet olisi nuorten haluama asia ja vain äänestysoikeuden kautta voivat todella vaikuttaa asioihin, mutta todellisuudessa olin itse toiminut teoriani vastaisesti ja ajatellut aikuisen näkökulmasta nuorille ongelman, jota nuorilla ei todellisuudessa edes ollut. Oma lainaukseni tekstistä oli ”Korostankin, että nuoria tulisi kuulla ja huomioida enemmän päätöksenteossa niin, että nuoret saisivat edes itse päättää sen, että mikä heille on tärkeää ja merkityksellistä.” joka tällä kertaa osui itseäni vastaan tutkijana.

Haastatteluissa ja analyysia tehdessäni olin todella epävarma siitä, että saanko litteroiduista haastatteluista tarpeeksi materiaalia, jotta tästä saisi järkevää tutkimusta muodostettua. Kuitenkin mitä pidemmälle aineiston analyysini meni koin, että sitä enemmän aloin saamaan analyysiani enemmän vastaamaan tutkimuskysymyksiin, toki tutkimuskysymyksiä muokattiin myös matkan varrella.

Mielestäni onnistuin opinnäytetyön teoriassa kuvaamaan nuorten yhteiskunnallisen osallisuuden merkityksen yksilö, ryhmä ja yhteiskunnan tasolla sekä

haastattelujen kautta tuomaan tutkimuskysymysteni mukaiset vastaukset. Vaikka opinnäytetyö oli prosessina haastava ja tuotti toisinaan myös hieman epätoivoa, oli se kuitenkin ennen kaikkea palkitseva ja opettavainen kokonaisuus. Olisi ollut mielenkiintoista tehdä kolmas ryhmäteemahaastattelu, jossa olisi pureuduttu tarkemmin siihen, että mitä näennäisosallisuudelle voisi konkreettisesti tehdä. Työ jäi siinä mielessä hieman kesken, että vaikka Porvoossa ollaan pääsääntöisesti tyytyväisiä siihen, miten nuoria kuullaan, kuitenkin viimeisessä haastattelussa esille tulleet huolet näennäisosallisuudesta ja muusta vastaavasta herätti hieman lisää kysymyksiä, joihin olisi ollut mielenkiintoista pureutua tarkemmin.

Jatkotutkimusta aiheesta voisi soveltaa esimerkiksi siten, että kyseisistä teemoista ja nuorten nostamista aiheista kysyttäisiin esimerkiksi suoraan kaupungin virkamiehiltä tai kunnanvaltuutetuilta, jotka vastaisivat samankaltaisiin teemoihin nuorten vaikuttamisesta ja miten itse kokevat nuorisovaltuuston merkityksen päätöksentekoon. Myös muilta kuin nuorisoaaktiiveilta osallisuusteeman ympärillä olevat kysymykset olisivat kiinnostavia selvityksen kohteita.

Kerättyyn teoriaan voisi myös jatkotutkimuksen kautta yhdistää esimerkiksi laajemmin demokratiakasvatuksen osuutta niin, että nuorisovaltuuston kanssa voisi lähteä kehittämään yhdessä demokratiakasvatuksen käytänteitä kunnassa. Nuorisovaltuuston ja oppilaskuntien lisäksi myös lasten parlamentti voisi olla eräänlainen osa osallisuustyötä ja jatkotutkimuksena tällaista toimintaa voisi käynnistää Porvoossa joko niin, että työntekijä johtaa myös lasten parlamenttia tai, että nuorisovaltuustosta tulisi eräänlainen lastenparlamentin kummi, joka voisi olla lapsille esikuvana sekä auttamassa vaikkapa kokouskäytännöissä.

LÄHTEET

Alhanen, K. 2016. Dialogi demokratiassa. Gaudeamus Oy. Tallinna

Allianssi ry – Demokratiakasvatus. n.d. Luettu 24.4.2022. <https://nuorisoala.fi/palvelut/demokratiakasvatus-ja-osallisuus/>

Allianssi ry – hyviä vinkkejä demokratiakasvatukseen. 20.4.2022. Luettu 24.4.2022. <https://nuorisoala.fi/vinkkaa-hyvia-demokratiakasvatuksen-ja-toiminnan-kaytannot-ja-nuorisoalalla/>

Allianssi ry. 2020. Mitä kuuluu nuorille? – Osallisuus. Podcast-tallenne. Jakso 6. Julkaistu 9.4.2020. Viitattu 22.3.2022.

Cortés Telléz, M. 15.2.2022. Kanuunan Muuttuvan maailman torin Nuoret, demokratia ja nuorisotyö- verkkoseminaari. https://www.youtube.com/watch?v=oAdKY_CrNbQ

Council of Europe. 2021. Luettu 24.4.2022. <https://www.coe.int/en/web/youth/2022-a-youth-campaign-for-revitalising-democracy->

Djupsund, R., Kiilakoski, T., Kinnunen, V. 2015. Miksi nuorisotyötä tehdään? Tietokirja nuorisotyön opetussuunnitelmasta. Humanistinen ammattikorkeakoulu, Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura

Eskola, J & Suoranta, J. 1998. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Vastapaino Tampere. Vaatii käyttöoikeuden <https://www.storytel.com/fi/fi/books/johdatus-laadulliseen-tutkimukseen-313490>

Gretschel, A. 15.2.2022. Kanuunan Muuttuvan maailman torin Nuoret, demokratia ja nuorisotyö- verkkoseminaari. https://www.youtube.com/watch?v=oAdKY_CrNbQ

Gretschel, A & Kiilakoski, T. 2012. Demokratiaoppitunti. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura. Julkaisuja 118. Hakapaino. Helsinki

Hirsijärvi, S & Hurme, H. 2014. Tutkimushaastattelu – Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Gaudeamus Oy. Tallinna

Honkatukia, P & Kiilakoski, T. 2020. Miten tutkia nuoria ja nuorisotyötä. Vastapaino. Tampere. Vaatii käyttöoikeuden <https://www.storytel.com/fi/fi/books/1568295-Miten-tutkia-nuoria-ja-nuorisotyota>

Hyvärinen, M., Nikander, P & Ruusuvuori, J. 2017. Tutkimushaastattelun käsikirja. Vastapaino. Tampere

Junttila-Vitikka, P & Peitso, V. 2016. Sinä olet demokratiakasvattaja- Opas demokratiakasvatukseen. Koordinaatti- Nuorten tieto- ja neuvontatyön kehittämiskeskus

Kansalaisaloite. n.d. Luettu. 27.3.2022. <https://www.kansalaisaloite.fi/fi/ohjeet/ukk>

Kuntalaki 2015/410

Kuntaliitto. 2014. Osallistuva budjetointi kunnissa ja maakunnissa. Luettu 19.2.2022. https://lab.fi/sites/default/files/2020-02/osallistuvabudjetointi_ebook_0.pdf

Nivala, E., Ryytänen, S. 2019. Sosiaalipedagogiikka – Kohti inhimillisempää yhteiskuntaa. Helsinki. Gaudeamus Oy. Vaatii käyttöoikeuden. <https://www.storitel.com/fi/fi/books/sosiaalipedagogiikka-kohti-inhimillissemp%C3%A4%C3%A4-yhteiskuntaa-516750>

Nuoret ja osallisuus - Osallisuuden laatukriteerit. n.d. Luettu 19.3.2021. <https://nuoretjaosallisuus.fi/laatukriteerit-2/>

Nuoret ja osallisuus - Osallisuuden merkityksellisyys. n.d. Luettu 19.3.2021. <https://kehitys.nuoretjaosallisuus.fi/kriteeri-6-2/>

Nuoret ja osallisuus - Osallisuusrakenteet. n.d. Luettu 19.3.2021. <https://kehitys.nuoretjaosallisuus.fi/kriteeri-8/>

Nuoret ja osallisuus - Osallisuuden tarkoituksenmukaisuus. n.d. Luettu 19.3.2021. <https://kehitys.nuoretjaosallisuus.fi/kriteeri-4-2/>

Nuorisotutkimusseura ry. Lepola, O & Kokko, V. Nuoret poliittisina toimijoina – äänestäminen ei riitä. 3, 4. Näkökulma. 8/2015. Nro. 5

Nuva ry – Nuorisovaltuustoselvitys 2021. Luettu 21.1.2022. https://static1.squarespace.com/static/52d3ccd7e4b0d1fda0b2e96c/t/61b8ab41383f9b0e202d8088/1639492419678/nuorisovaltuustoselvitys2021_verkkoon.pdf

Nuorisolaki 1285/2016

Nuva ry n.d. Liitto. Luettu 23.3.2022. <http://www.nuva.fi/liiton-esittely>

Nuva ry n.d. Mikä nuorisovaltuusto?. Luettu 23.1.2021. <http://www.nuva.fi/mika-nuorisovaltuusto>

Opetushallitus. 2007. Luettu 21.1.2022 Mitä demokratia on? <https://www.oph.fi/fi/oppimateriaali/miina-ja-ville-opettajan-oppaita/miina-ville-ja-kulttuurin-arvoitus-16>

Osallisuuden osaamiskeskus. 2019. Nuorten osallisuudesta elinvoimaa – vinkkejä ja kokemuksia osallisuuden edistämiseen kunnissa. Luettu 20.3.2022. https://static1.squarespace.com/static/52d3ccd7e4b0d1fda0b2e96c/t/5de4bed0fa7dda7681505fa3/1575272145416/nuorten_osallisuudesta_elinvoimaa_oske_aukeamat.pdf

Paakkunainen, K & Mykkänen, J. 2021. Nuorisopolitiikka ja poliittinen nuoriso: Objekteista subjekteiksi? Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura. Julkaisuja 229

Ranta, J & Kuula-Luumi, A. 2017. Haastattelun keruun ja käsittelyn ABC. Teoksessa Hyvärinen, M., Nikander, P. & Ruusuvuori, J (Toim.) Tutkimushaastattelun käsikirja. Tampere. Vastapaino.

Soteuudistus. Asukkaiden osallistuminen. n.d. Luettu 19.2.2022 <https://soteuudistus.fi/asukkaiden-osallistuminen>

SVT Kunnallisvaalit. 2021. Suomen virallinen tilasto – äänestäneet kuntavaaleissa. Päivitetty 13.7.2021. Luettu 27.3.2022. https://www.stat.fi/til/kvaa/2021/05/kvaa_2021_05_2021-07-13_kat_001_fi.html

SVT Kunnallisvaltuutetut. 2021. Suomen virallinen tilasto – Vahvistettu tulos. 24.6.2021. Luettu 27.3.2022.

ULA – Demokratiakasvatus. Uutta luova asiantuntijuus. Luovaa oppimista podcast. Jakso 4. Demokratiakasvatus

Vaikute.net. Vinkkejä Nuva-toimintaan. n.d. Luettu 20.3.2022. <http://vaikute.net/nuva/vinkkeja-nuva-toimintaan/>

Vilkkä, H. 2021. Näin onnistut opinnäytetyössä. Ratkaisut tutkimuksen umpikujiin. PS- kustannus. Jyväskylä